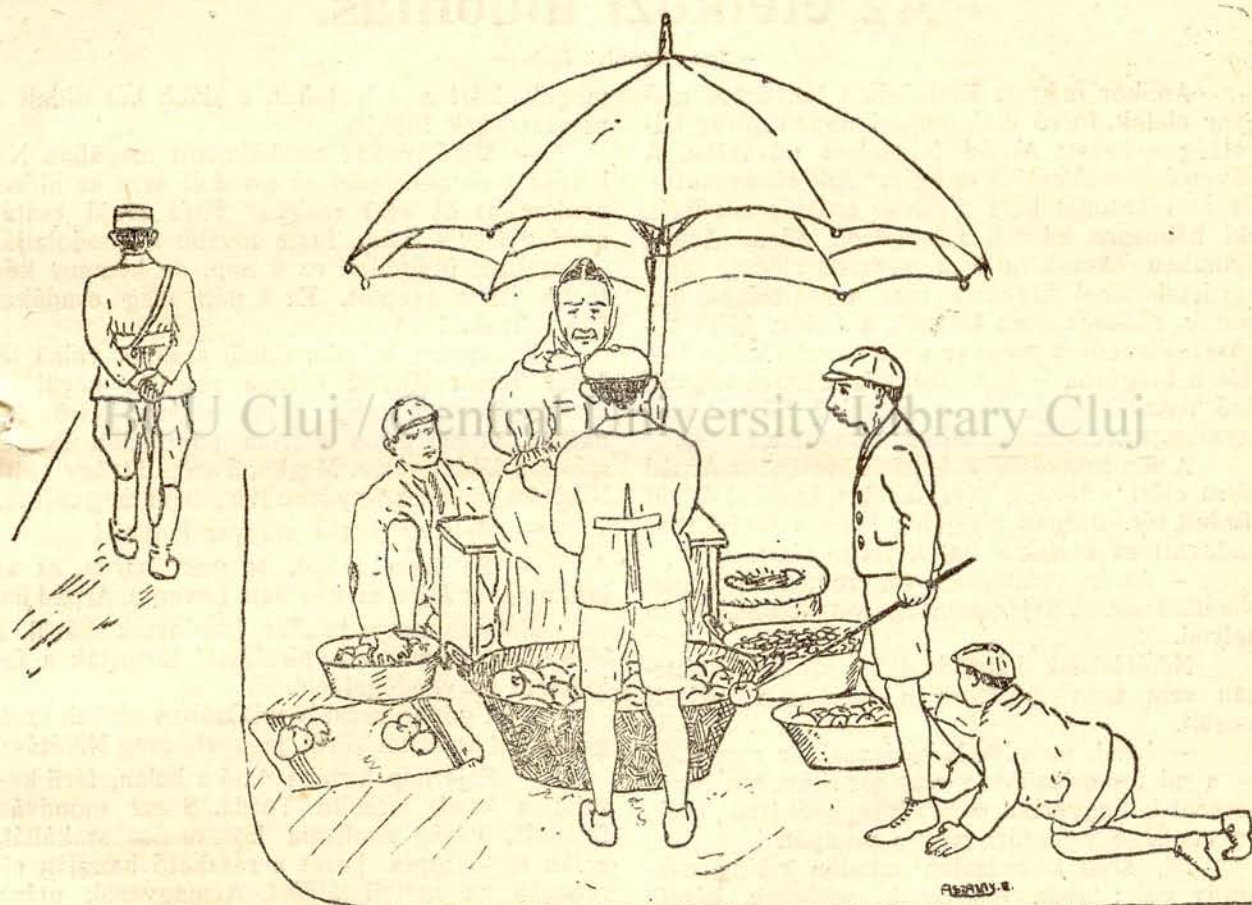

CIMBORA

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.
Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

Aszalay Endre rajza.

AZ ELSŐ LOPÁS.

(Egy kis diák emlékkönyvébe.)

Az első lopást, hogyha sikerül,
Követi másik, harmadik,
S napfényre hogyha gyorsan nem kerül,
Az Isten tudja, hányadik.

Mondod: nem lopás, diákcsinycsupán.
Elhiszem neked, kedvesem.
De csinyre csiny, ha jön egymásután,
Lopássá fajul rendesen.

Apró csinyekből lesznek a nagyok,
Jobb lesz hát meg se kezdened.
Hidd el, a Nap reád szebben ragyog,
Kezed ha be nem szennyezed.

B-6.

GYERMEKSZOBÁ.

(Marx F. költeménye.)

— Magyarba átváltette SZÉMLÉR FERENC. —

Gyermekszoba énelőttem
Isten ékes temploma,
Bent kis ajkak dadogása
A legtisztább szent ima.

Ártatlan szem szelíd fénye
Olyan, mint a nap, ha kel:

Vén világnak hírdet üdvét,
És aranysgárt lövell.

Ugy vagyok, mint voltak egykor
Jászolnál a pásztorok:
Áldás, hála száll szívembe
S térdre hullva bámulok...

(Brassó.)

Az etelközi áldomás.

— Irta: Benedek Elek. —

Amikor még az Etelközben tanyáztak magyar eleink, forró meleg nyári napon görög követség érkezett Arpád fejedelem udvarába. A követséget a „kemény és bölcs“ Nikétász vezette. Öt ezer katonát kért a görög császár nevében, aki háborúra készült a bolgárok ellen. Arpád nyomban összehívatta a nemzetgyűlést, mely egyértelemmel szavazta meg a segítséget, bár voltak, akiknek nem tetszett a dolog. Mért segítsen idegent a magyar az ő atyafia ellen? — Hát a bolgárok — heveskedtek a harci vágytól éző fiatalok — jobbak-e nálunk? Nézték-e az atyafiságra, amikor ellenünk támadtak?

A nemzetgyűlést áldomás követte. Az Arpád sátra előtt elterülő, zöld leveles ágakkal körül tűzdelt tér közepén rengeteg hosszú asztal roskadozott az ételek s italok terhe alatt.

— Az én vendégeim vagytok, szólott Arpád Nikétásznak. A fejedelem asszony oldalán a te helyed.

Nikétásznak kápráztott a szeme. Bizáncban sem igen látott ilyen gazdagon terített asztalt.

— Lásd, mondta Nikétásznak az agg Előd — a mi fejedelmünk a családja körében rendszerint fatángyérből eszik, fakupából iszik, csak, ha vendége van, türi meg a pompát.

Itt, ezen az asztalon minden edény szín-arany volt: tálak, tángyérok, serlegek, kések. Köröskörül ezüstabroncsu hordókból nagy arany kupákba folyt Kelet legtüzesebb bora: arany volt a színe ennek is. Arany kupaóriások sorban álltak az asztal szélein, tele gyöngyöző borral, s Nikétász félve nézett rájuk: mi lesz vele s vitézeivel, ha egy ilyen kupát fenékgig kell üríteni s többször is egymás után. De félelmét egyszeribe csudálkozás váltotta fel a renden, mit az asztalnál való elhelyezkedés körül tapasztalt. Elsőnek Arpád ült le az asztalfőn, mellette két oldalt Almos és Özséb, a fejedelem asszony. Aztán Özséb helyet mutatott Nikétásznak a jobbja mellett. Nikétász mellett helyezkedett el az öreg Torda, a pogány magyarok főpapja. Amint a fejedelem háznépe helyet foglalt, egyszerre foglalták el helyüket a vezérek, elosztva

maguk közt a követeket, s alább két oldalt a nemzetségek főbbjei.

— Minő rend! csudálkozott magában Nikétász s meglepégedetten gondolt arra az időre, amikor az öt ezer magyar vitéz majd csatarendbe áll. — Lám, füzte tovább a gondolatját, — szabad, független ez a nép, de kemény kéz tartja itt a gyeplőt. Ez a nép még csudákat fog művelni!

Egyszerre, mintha égből szálltak volna le, fehér ruhás lányok serege rajzolta körül az asztalt. Gesztenyeszín hajuk hosszú, kettős fonatban, végén piros selyem pántlikába kötve, szinte a földet verte. Megkapó szép látvány volt: Nikétász szeme gyönyörködve pihent meg rajtuk.

— Mely szépek a magyar lányok!

— Se nem szőke, se nem barna, ez az igaz magyar fajta, magyarázta Levente, Arpád fia.

Nehéz arany tálakat hordoztak körül a leányok s szemérmes pirulással tartották a fejedelem és vendégei elé.

— A görög császár udvarában férfiak szolgálnak fel az asztal körül, jegyezte meg Nikétász.

— Fejérnép kezébe való a kalán, férfi kezébe a kard, mondta Torda. S ezt mondván felállott, végig simította hosszú ősz szakállát, aztán egybefogta kezét s reszkető hangján elrebegette az asztali áldást. A magyarok utána rebegették:

„Isten, magyarok Istene, áldott a Te neved. Te igazgatod Földnek a rengését, Viznek a folyását, Levegőégnek a zengését, Szeleknek a járását. Te termékenyíted meg a Földet, a Vizet. Te vezéreltél e mai munkánkban is. Te vezérelj ezután is, s akkor az igaz utról soha el nem tántorodunk. Hallgasd meg öreg szolgádat, magyarok Istene!

— Be szépen imádkozik a pogány magyar, rebegette meghatottan Nikétász. — Szebben mint a görög.

Torda leült a helyére, s most már kezdődött az áldomás.

Csendben, szinte zajtalan folyt. Össze-összecsendültek itt-ott az arany serlegek, az

elevenítette kissé a Nikétásznak szokatlan csendességét, egyébként alig hallott egy-két szót.

— Ugy látszik, ez is magyar szokás, — gondolta magában Nikétász. Szavuk sem igen van azalatt, míg esznek...

Csak amikor háromszor már körüljárták az asztalt a felszolgáló leányok, elevenült meg kissé az asztal, lett sűrűbb serlegek, kancsók összecsendülése. A küzdég, zömök Botond serlege erős csendüléssel ütődött a Kusid serlegébe.

— Jót kívánok, ját!

— Én is neked, ját!

— Mit jelent a ját? Kérdezte Nikétász Tordát.

— Azt jelenti, hogy pendelyes legénke korukban játszótársak voltak s azután is együtt nevelkedtek. Együtt vadásztak, együtt játszottak hadijátékot. Most meg együtt mennek csatába, először igazi nagy csatába.

— Kemény fejű, bátor szívű daliának látszik mind a kettő, mondta Nikétász.

— Kund fia az egyik, Ondé a másik, felelt büszkén Torda. Apja-fia mindakettő. Botond nem bír az erejével, folyvást vereködni szeretne; Kusid meg nem bír az eszivel: éles kardnál élesebb az esze. Egymást kipótolják. Nem tudnak egymástól megválni.

E pillanatban ismét összecsendült Botond és Kusid serlege, de most más szóval elegyítve.

— Jót kívánok, ját!

— Jót is várok, ját!

— Kitől várod, ját?

— A kardomtól, ját.

— Igyunk erre, ját.

— Én nem bánom, ját.

Fenekig hajtották a serleget. Aztán visszafordultak: színültig, szép hugám, színültig!

S hogy tele volt a serlegük, lekönyököltek az asztalra, hosszan egymás szemébe néztek.

— Ne busulj, ját.

— Busuljon a ló, ját.

— Hát a mátkád, ját?

— S hát a tied, ját?

Felkapták a serleget, koccintottak s fenékig hajtották.

Nézte, nézte Nikétász a két daliát s oda szólt Tordának:

— Meglásd, ma asztal alá kerülnek.

Felelte Torda:

— Mondtam már, hogy Kund fia az egyik, Ond fia a másik.

Egyébként ugyanazt cselekedték az öregek is: Kund és Ond. S az asztal körül mind: öregek és ifjak.

Feltűnt Nikétásznak, hogy össze-összecsendítik a serleget, alig egy-két szót eresztve utána, néha egy szót sem. Aztán hosszan maguk elé bámulnak. Isten tudja, hol jár a lelkük. De im, egyszerre megjelen a fejedelem előtt egy sudár szép dalia, lant a kezében. Mélyen meghajtja magát s várja a fejedelem parancsát. Minden szem a hegedűsre tapad, s mintha

lángba borulna minden arc, minden szem, lélekzetüket visszafojtva várják a lant pendülését, nótaszervő dalia hangjának édes-bus csendülését.

-- A csudaszarvas történetét daloljad, szól a fejedelem, — s amint megpendül a lant, átszellemül arca, átszellemül mind a magyaré. Érintetlen állnak a serlegek. Csak a testük van itt ezeknek az embereknek, a dallal együtt száll lelkük ama szép szigetre, ahol egykor régen, réges-régen, Hunor és Magyar reggeltől estig üzték a csudaszarvast, mignem az eltűnt egy ingoványban...

Az ifju ujjai végigfutnak a lant hurjain s kezdi a dalt a csudaszarvasról, lassu pengetéssel kísérve mélán csengő énekét.

Egyszer régen, réges-régen, haj!

Nimród király idejében, haj!

Vadászni ment két dalia,

Mindakettő Nimród fia:

Hunor, Magyar, haj!

Mondta Hunor: hallod, öccse, haj!

Kicsi a mi apánk földje, haj!

Menjünk át a határon.

Mondta Magyar: én nem bánom.

Hunor, Magyar, haj!

Mentek, mentek, mendegéltek, haj!

Szép csendesen eregéltek, haj!

Száz dalia ment utánuk,

Vissza-visszanéztek rájuk,

Hunor, Magyar, haj!

Addig mentek, mendegéltek, haj!

Selyemfüves rétre értek, haj!

Meg-megálltak, csudálkoztak,

Ósztán tovább kalandoztak,

Hunor, Magyar, haj!

Hallgassatok reám mostan, haj!

Csudát mondok néktek nyomban, haj!

Selyemréten szarvast láttak,

Hajrá, haj, utána vágat

Hunor, Magyar, haj!

Szarvast ők sokat vadásztak, haj!

Ilyen szépet még sem láttak, haj!

Arany szőre minden szála,

Csak utána, csak utána!

Hunor, Magyar, haj!

Arany szőre minden szála, haj!

A szarvának minden ága, haj!

Szeme gyémánt, éjfelete,

Utána most dárdát vete

Hunor s Magyar, haj!

Csudaszarvas visszanéze, haj!

Mindeneket megigéze, haj!

Eltűnék egy ingoványban,

Soha többet meg nem látta

Hunor, Magyar, haj!

A vadászok megfordultak, haj!

Szomoruan elindultak, haj!

Mentek, mentek, mendegéltek,

Csudaszarvasról beszéltek,

Hunor, Magyar, haj!

Mentek, mentek mendegéltek, haj!

Gyönyörű szigetre értek, haj!

Soha ide nem találnak

Nálad nélkül, csudaállat,

Hunor, Magyar, haj!

Tovább mentek, mendegéltek, haj!
Zádogfa ligetbe értek, haj!
Zádogliget illatozik,
Tíreátok várakozik,
Hunor, Magyar, haj!

Zádogliget közepében, haj!
Dalolnak, de milyen szépen, haj!
Tündérlányok karikában,
Most bámulnak igazában
Hunor, Magyar, haj!

Im, halljátok, csudáljátok, haj!
Mit dalolnak a leányok, haj!
„Fordulj, fordulj angyalmódra”!
Hallgatja ezt elfogódva
Hunor, Magyar, haj!

Lányok, lányok, tündérlányok, haj!
Napra nézhetsz, de nem rájok, haj!
Benn a körben forog kettő,
Király lánya mind a kettő, —
Hunor, Magyar, haj!

Összenéznek a vitézek, haj!
Gondolnak ők nagy merészet, haj!
Leányokat közre fogják,
Szép gyengén nyeregbe kapják —
Hunor, Magyar, haj!

Mindeniknek akad párja, haj!
Magáét keblére zárja, haj!
Ottan mind sátrat verének,
Onnét el sem is menének,
Hunor, Magyar, haj!

Halljad, Hunor s Magyar vére, haj!
Az énekem véget ére, haj!
El is el ne feledjétek,
Akiktől mind eredetek:
Hunor, Magyar, haj!

— Hunor, Magyar, haj! zümmögték minden vers után a magyarok, s amikor véget ért, az utolsó dalt már nemcsak zümmögték, csatakiáltásként zendül, bugott fel: Hunor, Magyar, haj! És összezsenedültek a serlegek mind az asztal felett, felálltak a magyarok, s ég, föld megrengett belé, kiáltván: éljen Árpád!

Most már zajosabbá lett a lakoma, megereedt a szó a kevés szavu magyarok ajkán, s csak akkor tért vissza a csend, mint medrébe a kiöntött folyó, ha meg-megpendült a lant melán, halkan, mintegy mondva: Mostan ide figyeljete, zengek nektek szép éneket, régi magyarokról, vitéz daliákról, hadi szerencsének forgandóságáról...

... Virradatkor nyeregben ült öt ezer magyar vitéz.

(Kisbaczon.)

Birimintyó.

— Irta és rajzolta GULYÁS KÁROLY. —

Ha húrkon cseppenek is, akkor se bánom, összetöröm magamat és kitöröm a nyakamat, ugyse hagyom magamat — de még se láttatok olyan pöttön kis csiribiri embert többet, mint amilyen volt egyszer Birimintyó. Nem volt ő nagyobb egy szikrát se a fodorháj szélénél, de azt, hogy milyen félnadrág volt, el se képzelhetitek.

De még ha egymaga lett volna egyetlenbe, egy kis bolond fia vakapjának. Voltak biz' ők egy tállal, ha nem kettővel, pedig szegény apjoknak se rongya se gallérja nem volt, amit a nyaka körül tehetett volna magának is. Hiába, nem úgy néha, mint néha. Hajdanában, danában, mikor még a Birimintyó apja nem hágott ugy a magpénz nyakára, urimódban részesültek, volt egy darab récesültjek nekik is, de bizony, mióta annyi zsir se került a háznál, amit a szemökbe rakjanak, azóta bizony kifomodott minden, de minden mód a házból, ki az öreg kezeügyéből. Hiába kutyluggatta, kavargatta minden dolgát a Birimintyó apja, az öreg Puhíhi, hiába forgatta élit, lapját minden dolgának, foghatott ő jól lapockán akármit, nyelet is verhetett akár mibe, csak fonákra fordult minden.

Pedig nem mondhatom, hogy éppen lusta lett volna az öreg Puhíhi. Beléfogott ő mindenbe. Vámot szedett száraz gáton, pusztámalmon, nem nyert volna egy asszott sommagot rajtok.

Pókszedésbe talpon virradt, rozsmaringot válogatott tövis közül, céklalevelet savanyított, üvegen nyalt lépes mézet, de bizony hiába ment ő izról-izre, tagról-tagra minden dolgában, nem kapott értök egy sajmeggyet se.

Hej, pedig sokan rittak odahaza, egyik gyerekből kirekedt a sirás, a másikba belészakadt; majd belényivadt a sok gyerek a rengeteg sirás, rivás, fogcsikorgatásba, mintha éppen beléjük nyakasodott volna a szomorúság.

Birimintyónak is nehezére volt ez az unostalan jajkeserves, csak odaállított hát egyszer az öreg Puhíhi elibe és fujta mondókáját: lelkem idősapám, túrtőztesd szemednek szakadó záporát, kicsinyből lesz nagy galiba, a te csepp kis Birimintyód porból is polcra kerül még, de még a föld porából is, csak mostan eressz utamra, hiszen nincs az én sarkamhoz varrva egy csepp ijedtség se akár milyen uttól!

Hát hallgatott a szája az öreg Puhíhinek, de beszélte bezzeg orcája, hogy mennyire nehezen sajnálja drága csepp kis Birimintyóját, akinek még téjszörrel se igen csillámlott akkor édes kis orcácskája.

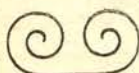
De hát azt is meggondolta a jó öreg Puhíhi, hogy sok kenyeret kíván egy kerek esztendő, osztán ott is csak sóval sóznak, borssal

A CIMBORA 1923. évének első
fél évében megjelent összes számai

diszes kötésben

kaphatók.

A 400 oldalas kötet ára 120
leu. Az összeg előzetes be-
küldése ellenében vagy után-
vét mellett szállítja a Cimbora
kiadóhivatala — Szatmár.

borsolnak, ahová Birimintyó megy, meg ha nem esik az eső, hát ott se ázik meg csepp kis fia, csakugy, mint odahaza. Megfujta volna bánatában az aludt tejet is, ha már annyit meg nem égette volna száját a forró kása szegény öregnek, dehát hogy ez se igen volt a háznál, hát abból ami egyetmást találtatódott, tőre, hegyre szedett egy kevés utravalót Birimintyónak, osztán ugy kiszalasztotta a házból, hogy annak ugyan ettől óta, se hírének, se porának nyomába nem lépett soha senki se.

Ment, mendegélt Birimintyó, bokorbuvó nyulfark után, tehervivő hangyák nyomán, kősvényes rák két ballában, míg egyszer osztán csinyjára jutott a szomorúságnak, ment, ameddig ellankadt tagjai el nem unták várni az álom mákját. Akárki is jámbor, valamig aluszik, Birimintyó is kijebb állott álmában a világ zürzavarából; elgondolta, hogy milyen forgó sarkon is jár kinek-kinek az állapota. Ha ő ezt a forgó sarkot megtalálná, nem rágná többet a kérget, nem mérnék néki ebül soha a lencsét, hirnek hangos trombitáján kürtölnék a híré, nevét.

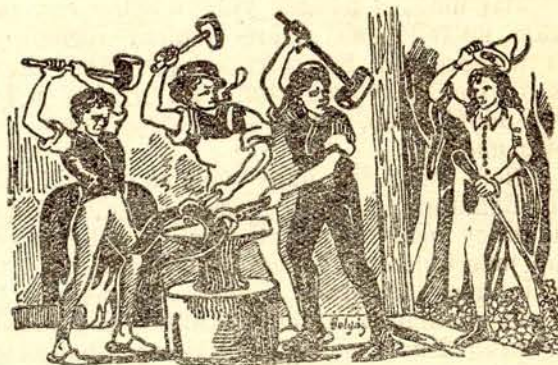
Hát hiszen Birimintyó ezt csak a maga ölében aludta, álomszaggyatásra, kakasszóra csak felébredt, meg tovább állt, de eszének tokjából ki nem vetette többé, hogy mit, mit nem álmodott a forgó sarkról. Mind csak azon törte az eszt, hogy hogy is tudná ő az egész világot kis Birimintyó létére is a sarkából kivetni, hogy egy-egy kicsit dohosodjék legalább a hire, férgesedjék neve, vakról hatra forduljon a szerencséje.

Addig s addig tervelgette, fontolgatta sorát, hogy eljutott egy utszéli kovácsműhelybe. Éppen valami rózsapatkón kalapáltak ott hárman, szilaj kovácslegények. Ritkán volt bátor legény Birimintyó, de most az egyszer ugyancsak forgott a szeme, borzadt a tagja, tántorgott a lába a nagy ijedségtől, féltében még szusszanni se igen mert. Hogyne, mikor vaspor szennye ülte meg a legényeket, szénnek pozdorjája perzselt nyakokat, osztán, ahogy megkoccintották körmüket, ahogy tarkózták a patkót, hát csak ráfőrméd az egyik orbánchordta legény Birimintyóra: gyere csak hékás, lesz itt forró, csak állhasd, akár megkoppadj belé, ugy kikalapáljuk mi itt a kis bőrdet, hogy rostának se lesz jó többet. Hol is jársz te itt, ahová a jókedv se jutott el még sétálni soha!

— Hát tudjátok, mondta nekik Birimintyó, utnak, szónak nincsen vége, látjátok, hogy nem pipagyujtani jöttem hozzátok, hanem dolgomért szállást kérek tőletek. Én vagyok annak a sokhoz látó, semmivel sem bíró híres nevezetes Puhihinek a váltott gyereke, akinek a szivét folyton rágja a dicsőség férgé, mert mézes madzag, gyönyörű horog a dicséret, ezt hajszolom én, ha hirre, dicsőségre tehetnék szert valahogy!

— Hát nyeljen el a nap alól a föld, —

mondta a legmérgesebb kovácslegény — ha még ilyen szép beszédet hallott a mi szőrös fülnk, tenyeremre irom emlékezetet, mi itt, ahányan vagyunk markapöki legények, térdet, fejet hajtunk előtted, itt a kezünk, nem disznóláb, megfogadunk fujtatónak. Jó süveg alatt várod majd itt szerencsédet, ne busulj, válogathatsz a falni valóban, mint medve a vad-

almában! Ugy tartunk itt, mintha éppen vatta közt lennél skatulyában, ha jól viseled magadat, hej, lesz neked itt szép szabad életed még a furólyukban is!

— Hát nem szegdelem kedveteket, mondta Birimintyó, meglakom én itt, minden morgástoknak is számadója leszek, aztán hopp imitt is, hopp amott is, de az én házam előtt csend legyen, mikor aluszom!

Hát csakugyan nekifogtak éldegélni szép csendesesen; nem volt öközöttük semmi csattogó-pattogó visszavonás, osztán ha nem is éppen ugy ment minden, ahogy a Birimintyó finnyás orra illatozta, még se furtak-faragtak semmi gonoszszágot egymás ellen, csak tűzték-fűzték egymáshoz a napokat. Reggel korán mindig Birimintyó keltette fel a szilaj legényeket, ahogy rájuk rivallt a furólyukból, hogy: Dikhec, Libhec, Dikics, keljetek fel tik is, kerekítő, kármentő, mindnyájan gyertek elő. Ennek a hónapnak tizedik napjára, kerül minden kovács műszerszám mustrára; nehézágyuk lesznek pergettyüs sulykokból, mellettök katonák kalapács fokokból!

Ahogy ezt eldanolta ezeknek a tippanon morgó kovácslegényeknek Birimintyó, mindjárt talpra ugrottak és neki fogtak a kalapácsolásnak azonnal, ha kellett, ha nem és dolgoztak ezek a csépre-kaszára termett legények egész nap, ugy, hogy a térdök kalácsa is szikrát hányt belé.

Egyszer hallja Birimintyó, hogy megint ugy csikorog egy kocsi a ház előtt, mint mikor megitta a kocsis a hám árát. Hát csakugyan odatérül-fordul a kovácsműhely elibe egy cifra szerszámos uri fogat. Holló volt a háta az egyik lónak, párduc a mája, ugy hányt, vetette a fejét, osztán mindjárt megszólította ez a táltos csikó Birimintyót: gyere velünk Birimintyó, mert én pókháló bizonyossággal tudom,

hogyan hol lesz a te hied, neved, jó szerencséd! Ahogy csattan a dél, pattanj el innen azonnal a mi kocsinkon, mert különben aligha hallasz több kakukszót, én ismerem ezeket a jeles legényeket, ne ötlj-hatolj sokat, hanem hagyd itt őket. Ezek annyit se adnak neked, annyi rongyot, amivel a fájós ujjadat bekötheted, az én királyomnál meg káddal áll az arany, ezüst!

Hát nincs a nádnak völgye-bele, egy minutum se telt bele, máris elment Birimintyó szerencsepróbálni Bánatországba valami darabos, tövises, zötyögős uton, hol gyalog a hat lovas hintó után, hol a hat lovas hintó járt előtte mindig.

Nem mondom, hogy valami könnyű bejutni Bánatország nagy rácsos kapuján. Nemcsak hogy bánatkővel volt kirakva minden zökkenő meg bökkenő, hanem kihallatszott a kapun át is, hogy mi sirást, rivást, fogcsikorgatást vágnak odabenn a szebbnél-szebb virágok. Kökényvirágzáskor se hallani akkora obajgatást, mint ahogy ott esőztek keserű könnyekkel a gyönyörűséges mákvirágok, kakukkfűvek, szagos mügék; csorgott a szemük jó egynehány cseppel a kankalinoknak, drága kis pimpóknak, a harangvirág még kölcsön is kért egy-egy gyűszűnyi bánatot a szende holgyomáltól, de úgy siratták a hűséges virágok királynőjüket, Puci-Mucit, akit még senkinek sem sikerült megkacagtatni, nemhogy jókedvre hozhatta volna akárki.

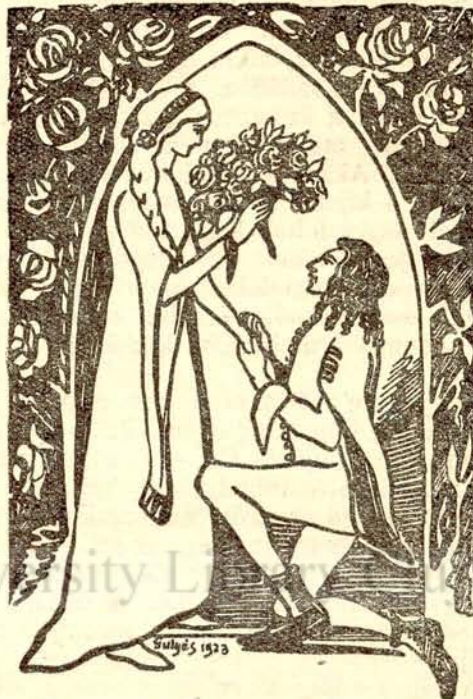
Már a bájos pongyola-pitypeng is szélnak eresztette minden csécsap bőbitáját bánatában, mikor Birimintyó addig kopogott, hogy bejuthatott a bánatos virágok közé.

De még a virágok, de hát a királynéjok Puci-Muci, micsoda gyönyörűséges teremtes volt! Ahogy meglátta Birimintyót, mindjárt olyan nagyot csudálkozott, ami alig fért ki piciny száján, osztán még a látyolnál is lágyabb hangon azt kérdi Birimintyótól Puci-Muci: hát téged honnan szalasztottak ide szolgám, de megmondd ám honnan, mert nem párnaciha az igazság, hogy úgy forgasd, ahogy éppen akarod. Látod az én vigságom délre sem ért, már estét vet, bánatom völgyére nem süthet a nap, de ha eltalálok a gondolatomat, meglesz hied, neved, dicsőséged, amit csak álmodtál, osztán király-ságom a kezemmel is téged illet!

— Minden nyomodban rózsza teremjen, szépséges királyleány, mondá Birimintyó, féljaj, félvigasság lesz életed, ha ráhallgatsz ezután. Ékes szép énekednek lelkenfogó lépe fülemnek is leszegi a kedvét, úgy sajnállak. Hiszen olyan egy csomóba szedett angyali ékesség, amilyen te vagy, nem is lehet bánatos. Engedd meg, hogy gondolatodat kitaláljam, tudton-tudom, hogy az meghozza szép kedved újra, drága Puci-Muci!

Azzal összeszedett Birimintyó egy nagy kazal rózsát, de úgy rendezte, hogy a közepe üres legyen a bokrétának. Nagyon meghatotta

a szépséges királykisasszonyt a Birimintyó ügyesége, de meg zsirban nézve magát nem is volt ügyetlen, kietlen már Birimintyó. Feljebb, feljebb törölte szép homlokát a király lánya, hallgatott a csepp kis szája, jobban beszélt szép orcája, osztán ahogy rátekintett Birimintyóra, azt mondja neki Puci-Muci: no édes Birimintyóm, drága tudom, ha megmondod, hogy ebben a bokrétában hány szál rózsza van, mind a százat neked adom!

Csak varizsált Birimintyó s kellő gondolkozás után kibökte, hogy: százegy, mert magad vagy a százegyedik, a közepébe illő.

Nosza nagy pipesen, cifrán, ahogy volt a királylány, csak odaborult nagy kacagva a Birimintyó vállára, de valami boldogan görgicsélve a kacagást, hogy minden virág megvigasztalódjék tőle. Ne busuljon se kis pimpó, se nagy labodazsálya, meg cicfarkkóró, se tüdőffü, se vérehulló fecskéfű többet. Öröme harangoztak a harangvirágok bezzeg most már, osztán ugyan hamar egybegyültek a jó sülték, meg a három szerrel bélelt hazugságok a nagy lakadalmon, mikor hetvenhét nap dárídóztak a nagy örömhíre Bánatországbán Birimintyóék bizony.

Hanem ahogy a sok drága jó bor szeszét meg a hegyen-völgyön lakadalom gőzét kialudta Birimintyó, egyszer csak szalad apjához anyjához Puci-Muci azzal, hogy: jaj, miket, miket nem beszél hajnali álmában az én Birimintyóm. Nem azzal ébredt reggel, hogy: Dikhec, Liphec, Dikics, keljete fel tik is, kerekítő, kármentő, mindnyájan gyertek elő, — meg valami nehéz ágyukat emlegetett osztán, mondta a friss menyecske, meg katonákat kalapács fokokból.

Bezzeg nagy követ vetett a kutba ezzel Birimintyó, dolgot adott véle száz okosnak is.

Összehitta az öreg király, amennyi csuhegyes süvegű álommagyarázója csak volt, azok előszedték a nagy öreg fokos álmoskönyveket és addig bujták, vájták a sok tudományos könyvet, hogy kisütötték, főzték, hogy a' biz a', Birimintyónak a fejébe ment a dicsőség és azért lunatikuskodik most. De azt is mondták, hogy az ilyen nagy hirt, nevet, dicsőséget ért ember, mint Birimintyó, hátha még több miegyetmásra, sokkal több mindenre vágyik. Még ugyan meg kell becsülni agyba-főbe tisztelni személyét, mert hátha minden bizonnyal talán háboru lesz, az ilyen híres nevezetes vitéz, ha kikardja a rántját, tágul onnan, aki sose volt ott.

Csakugyan haddal, háboruval tisztelték meg a jó szomszédok a Birimintyóék országát. Csen-

gett, pengett, kongott-bongott a harc és háboru Hencidától-Boncidáig; arra ébredt sok katona, mire felézt, hogy megkönnyebbedik ágya szalmája. Hanem ahogy Birimintyó ott termett, ahol az ég zengett, kétmarokra fogta réztől rezes kardját, osztán úgy porolta véle az ellenséget, hogy az a nyelvét taposta, úgy szaladt házáig mindegyik.

Dehogy merték volna többet haddal támadni meg vitéz Birimintyóék gyönyörű országát. Kétszer is meggondolták, hogy mikép is süvegeljék meg őket, ha látták csak a hátuk közepét is, úgy tisztelték őket. Még ma is úgy tisztelnék, ha meg nem haltak volna ők is, mint Birimintyóék is, tán a kovácslegények se kalapálnak azóta többet.

(Marosvásárhely.)

GABI CIMBORÁJA.

(Igaz történet.)

— Irta: BERDE MÁRIA. —

Van egy kis barátom,
Gabi névre hallgat,
Reggel, mikor költik,
Egy pisszet se jajgat.
Friss vízzel megmosdik,
Felöltözik tisztán,
Csendben megkávézik,
Leckébe néz aztán.
Fent az iskolában
— Vidám gyermek pedig,
Mint egy jó kis angyal
Szépen viselkedik.
Tízpercben nem lármáz,
Nem bántja pajtását,
Felelésben soha
Nem találni mását.
Haza csendben ballag,
Szüleit köszönti.
Ételben nem kényes,
Vizét el nem önti.
Hanem mostanában
Hogy is öntené el,
Hogyan is mondhatná,
Hogy nem kell az étel?
Sohse jön ebédhez,
Ha a levest hozzák,
Anka vagy Katica
Bárhogy kiáltozzák.
Keresik Gabikát
Folyosón, szobában,
„Sehol sem találok,
Leszakad a lábam!”
Szalad most a bátyja,
A tennispályára,
Kapuba, utcára,
S nem lel Gabikára.
Nénikéje benyit
A fürdőszobába,
Hát ott fekszik Gabi,

Kétfelé a lába.
Bizony földön hasal,
Ugy lelik meg Gabit,
Se hall, se néz, se lát:
Ugy olvas valamit.
— Ejnye, ejnye, Gabi,
Mit viszel itt véghez?
Rég kihűlt a leves,
Gyere az ebédhez!
Megy Gabi hallgatva,
Bizony, pirongatják,
— Mért vagy ma rendellen?
Szülei fakgatják.
Szégyenkezik Gabi,
Szinte könnye csordul,
Igéri, hogy többé
Ez elő nem fordul.

Eltelik vagy két nap,
Halld csak, mi történik:
Nem találják Gabit,
Az ebéd végéig.
Padlás feljárónál
Bukkannak reája,
Mit csinál itt a ház
Jó kis Gabikája?
Nem tanul, nem alszik,
Bizony, nem is játszik,
Olvasgat valamit,
Hogy füle se látszik.
Megigéri neki,
Hogy sarokba kerül,
Ha újból elbukik,
Ebédidő elül.
De nem segít ez se,
Csak vagy három napra,
Negyednap nincs sehol,
Keresi az apja.
Szent atyám! Ma beült

A disznó-udvarba,
Ott csipik el Gabit
Szörnyű nagy zavarba.
— Mit olvasol, Gabi,
Hogy se látsz, se hallasz?
Nadrágporolás lesz,
Ha rögtön nem vallasz.
... Két öklömmel könnye
Szökik Gabikának,
Töredezve vallja
Az édesapának:
— Édes apám, én a
Cimborát olvasom,
A fürdőszobában
Azért fekszem hason.
Azért bujdosom a
Padlásfeljára,
Mert nem adják ide,
Csak egy pillanatra.
Ebéd után tölem
Visszakérik nyomban,
Majd megszakad szívem
Akkor bánatomban.
Nem tudom a versnek,
A mesének végét,
Hiába könyörgök:
Jaj, hagyjátok még itt!

... Ilyen keservesen
Panaszkodott Gabi,
Borsónyi könnyei
Elkezdték hullani.
Kézenfogta Gabit
Édesapja sebtén,
Vitte anyukához,
Tanakodtak ketten.
— Istenem, Istenem,
Rossz lesz ebből bizton,
Asztal alá ülés,

Vagy sötét áristom.
Anyá sug apunak,
Apu csak elképped,
Aztán nagy hirtelen
Vág haragos képet.
— Menj most ebédelni,
Az ebéd nem várhat,
Méltó büntetésed
Megkapod vasárnap!
Kullog Gabi búsan,
— Jaj mi lesz vasárnap!
Más vigan futballoz,
Engemet bezárnak.
Edes szabad napom,
Négy fal között töltöm,
Nem lesz nálam búsabb
Sem égen, sem földön.
Pedig nincs más hibám,
Csak egy: ha olvasok,
Elfelejttem azt is,
Hogy a földön vagyok.
Hétfő napon volt ez,

Eltelik a hat nap,
Hát vasárnap reggel
Korán kopogtatnak.
Istenem, ki kopog?
Kapus bácsi nyit be,
Kezében egy ujság,
Cimszalagba kötve.
Hisz ez a Cimbora!
Cimszalagján pedig
Gabi barátunknak
Neve ékeskedik.
Szeme is kitágul,
Ugy elámul Gabi,
Nem meri ökeme
Fel se szakítani.
Fut édesapához
Jó édesanyától:
— Hogy lehet, hogy lehet?
Kérdi fütől, fától.
— Ugy, édes Gabikám,
Szól apuka végre,
Csókold meg jó anyád

Mindkét kezét érte.
... találta ezt ki,
Méltó büntetésnek,
Kedves Cimborádat
Rendeljük meg néked.
Nem kell kunyorálnod,
Hogy belekukkinthass,
Lesz bőven időd, hogy
Mindent végigolvass.
Hanem meg is becsüld,
Elvárom tőled ezt,
Ne peccségezd, firkáld,
Meg ne számárfüled.
Gondosan gyűjtögesd
Valamennyi számát,
Majd kerítünk hozzá
Bekötési táblát.
Vastag könyved lesz majd
Sok-sok kincssel teli:
Szíved vidámitja,
Leelkedet neveli.
(Marosvásárhely.)

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a Csendes Óceán szigeteiről.)

Tamás: Hogyan magyarázod azt, apus, hogy a nagy óceánokban néhol nagyon sok a sziget, más helyeken meg napokig megy a hajó és a láthatáron nincsen szárazföld? Különösen sok szigetet láttam a földgömbön Ausztrália és Ázsia között.

Apa: Ha a tengert hirtelen kiszáraitnánk, a tengerfenéken nagy síkságokat, dombos és hegyes vidékeket láthatnánk. Ahol sok a sziget, ott rendszeren alul hegyvidék terül el. Nehéz így a víz alatt a hegyvidéket elképzelni, de azonnal megérted, ha egy példát mondok. Ha a föld elkezdene alattunk sülyedni és vagy 2000 métert lesülyedne, tenger borítaná el egész hazánkat. A tenger nem volna mindenütt egyformán mély, sőt egyes területek még ki is állanának a vízből. Ezek szigetek lennének. El tudsz-e képzelni ilyen földcsülyedést? Ma már nem valószínű az ilyesmi, mert a Föld felső rétege vastag és szilárd, de a régebbi időben megtörténhetett. Ha a földgömböt jól megnézed Ázsia és Ausztrália között, sok kisebb és nagyobb szigetet találsz. A szigetek sora azt a hatást teszi rád, mintha a két világrészt egy nagy hid kötötte volna össze. Ez a hid aztán egyes helyeken behorpadt. Most ott tenger van. Valaha talán az a két világrész összefüggött egymással.

Tamás: Az összefüggést én is sejtettem, mert a szigetek szakadatlan sora bennem is felkeltette ezt a gondolatot, de a tudósok bizonyára sok minden dologgal tudják bizonyítani állításukat. Egyszer már beszéltél is nekem erről, de nem emlékszem egészen jól a magyarázatodra.

Apa: Azt mondtam neked, hogy a tenger mélysége nagyon fontos ilyen esetekben. Ha végtelen mélység választ el két területet egymástól, akkor nagy a valószínűség, hogy azok nem függtek össze egymással. Ha nem mély a tenger közöttük, akkor feltételezhetjük, hogy egy területnek szétszakadt darabjairól van szó. Ha megvizsgálják az állat- és növényvilágot, sok bizonyítékot szerezhetnek. Minden vidéknek megvannak a jellegzetes állatai és növényei. A talaj is nagyon gyakran utbaigazít. Ha ugyanazokat a sziklákat és érceket találjuk meg a két helyen, úgy-e, arra kell gondolnunk, hogy az egyik csak folytatása a másiknak? Néha a tengerfenéken megtaláljuk elsülyedve az összekötő vonalat. Az Ausztrália körül levő szigetsorok közül sok egyáltalán sohasem függött össze a szárazfölddel, hanem mindig magában állott.

Tamás: Tudom, apám. A korall-szigetekre gondolsz. Mondottad, hogy ezeket mindig meg lehet ismerni alakjukról. Olyanok mint a gyűrű. Kicsinyek és a belsejükben tó van.

Apa: Ezekre is gondoltam. Ha szigetekről van szó, mindig rájuk kell gondolnom. Olyanok ezek, mintha várak volnának az óceán közepén. Az utas messziről már gyűrű alakú fehér tajtékot lát; ez a fehér tajték az ostromló hullámok habja. Hiába támadják néha irtózatossággal a korallból készült védőgátakat, a tenger nem tud megbirkózni velük, a hullámok erőteljesen hullanak vissza. Vannak itt vulkánikus eredetű szigetek is. Hegyek nemcsak a szárazföldön keletkeznek a földből kiömlő lávából, hanem a tengerben is. Ha a hegy elég magas és kiér a

teteje a vízből, már előttünk áll a kis sziget. Látod, fiam, annak a sok szigetnek többféle az eredete.

Tamás: Ha gazdag ember lennék, egy hajót vennék és bejárnám ezt a szigetvilágot.

Apa: Remélem, elvinnél magaddal engem is. Rajtam kívül azonban ügyes tengerészekre volna szükséged, no meg egy pár jól felfegyverzett emberre. Én nem sokat segíthetnék rajtad, legfeljebb együtt gyönyörködnénk a tájék nagyszerűségében.

Tamás: Miért kellenének oda nagyon ügyes tengerészek?

Apa: Rengeteg zátony van a szigetek között. Igaz, hogy a zátonyok fel vannak már rajzolva a térképekre, de gyakorlott tengerésznek kell lennie annak, aki a sok zátony között eligazodik. Aki nem tapasztalt emberre bízta hajóját, az folytonos életveszedelemben van. De lát és tapasztal az ember annyit, hogy megéri a fáradságot. Különösen a szigetek belsejében vannak érdekes dolgok. A partok már nem annyira érdekesek. Az európai népek lefoglalták őket, ültetvényeket rendeztek be, kis városokat építettek, némelyik sziget parti városában úgy érzi magát az ember, mint egy európai kis városkában. Ha tehát valaki csak a partokat keresi fel, nem lát olyan dolgokat, melyek megérik azt a sok veszedelmet, amelyeken odáig keresztül kell menni. Bent azonban óvatosságnak kell lenni. Sok szigeten megkóstolták már az európai ember húsát és ízlett nekik. Akármilyen jámbor arcot vágnak is a benszülöttek, a puszkától nem jó az embernek messze távozni, legalább a revolveren kell tartani az utasnak a kezét, amíg a belső területek lakóival beszélget. Sok európai ember életével fizetett azért, mert tulságosan belemerült a vidék szépségeinek bámulásába, vagy nagyon megbízott a benszülöttekben. Ettek ezek már angol, francia, német húst, sőt a volt osztrák-magyar monarchia haditengerészeinek a húsát is megkóstolták.

Tamás: Sok itt az emberevő?

Apa: Ma már nem. Nagyon-nagyon megbüntették őket az európaiak. Kegyetlenül megtoroltak minden gyilkosságot. Emberevő kevés van, de olyan, aki szeretne embert enni, bizonyára szép számmal akadhat közöttük. Nekem nem kellemes érzés, ha valaki megsimogat, vagy sóvár szemmel nézegeti lábszáraimat vagy nyakamat és közbe-közbe arra gondol, milyen jó paprikást lehetne belőle készíteni. De ma már igazán nem kellene tulságosan félni ettől. Talán meg is feledkezik ott az ember az ilyen kellemetlen gondolattól. Például mikor Új-Guinea belsejében nézeget egy lakóházat. Látom, mit akarsz kérdezni. Már válaszolok is rá. Nem, nem egészen olyan mint a mienk. Sőt csak annyiban hasonlít, hogy itt is használnak a háznál létrát. Igaz, hogy nem a padlásra mennek fel rajta, hanem a házba. A ház t. i. egy fára van építve és a létra a fához támaszkodik. Nagyon jó vé-

delem a vadak és a vademberek ellen. Azt hiszem, a gyerekek kitűnően érzik magukat, szaladgálhatnak fel s alá a létrán, aztán a fa tetejéről nagyon szép kilátás van. Ha azonban rosszkodnak, a szülők bizonyára azzal büntetik őket, hogy felhúzzák a létrát és hagyják őket egy kicsit az erdőben. A fürdőszobába nem csukhatják. Valahogy csak rendet kell csinálni a rakoncátlan gyerekek közt. Nem utolsó mulatság lehet, mikor jön a vihar és elkezd a fát hajtogatni. Hintázik az egész család. Ilyenkor nem kell a csecsemőt ringatni, elringatja szépen a szél is. Én szívesen felmásznék veled egy ilyen házba, már csak azért is, hogy megnézzem, hogyan viselkedel.

Tamás: Én már láttam képeken ezeket a szigetlakókat. Némelyiknek olyan szép, értelmes arca volt. A másiknak vad volt a tekiutete és egészen más a ruházata. Akkor azt gondoltam, hogy ezek az emberek nem egy fajhoz tartoznak. Még most sem tudom elhinni, hogy azok az értelmes arcú emberek megennék embertársaikat. Ugy-e, apus, vannak itt szelid, jó emberek is?

Apa: Igazad van, fiam. Vannak itt derék, értelmes emberek is, akik már közelebb állanak hozzánk gondolkozásban és érzésben, mint vad testvéreikhez. Szörnyű nagy terület ez a szigetvilág és sokfajta nép lakik rajta. Nem is tudom neked az összes fajokat elsorolni. Maguk az ausztráliai bennszülöttek sok tekintetben emlékeztetnek a négerekre. Több szigetnek lakossága is arra mutat, hogy ennek a négerszerű fajnak a leszármazottja. A szigetlakók természetesen összekeveredtek a szomszédos szigetek lakóival. Persze, kíváncsi vagy, hogy miért mondom őket négerszerűeknek? Nem a színük miatt. Ezen a forró vidéken mindenkit leéget a nap. A szín tehát nem a legfontosabb. Nem is lehet mindenik a fajnak a színét látni, mert festik magukat. Jó dolog is ez. Némelyik faj színes csikokat fest magára. Ha messziről nézi őket az ember, esetleg azt hiszi, hogy trikó van a bennszülötten. Csak ha közelebb megy hozzá, veszi észre, hogy alig van rajta más ruha, mint a festék. Különösen mellüket és arcukat festik tarkára. Hozzá még tetoválják is. A felső bőrt felsértik és mindenféle maradandó ábrákat örökítenek meg magukon. Képzelheted, milyen büszkén sétálhatnak egy ilyen szépen kifestett és tetovált bennszülötten. De ebből sem következik az, hogy az ausztráliai őslakók és néhány szigetnek lakói négerszerűek. A tudósok nem különbségekből szoktak következtetni. A fogak állása, a haj, a koponya alakja meg más egyebek az irányadók. Ezek emlékeztetnek a négerekre, no meg az orr.

A hajára majdnem minden szigetlakó nagy gondot fordít. Képeken láthattad, milyen nagy frizurát hordanak. Persze, azt gondolod, hogy az a nagy frizura az ő hajukból telik ki. Dehogy! Idegen haját is használnak hozzá, földiszítik és

telerakrák mindennel. Nem is teszik fel fejdíszüket minden nap, csak kivételes alkalmakkor. Olyan nagy hajjal bajos volna például vadászatra menni.

Az ausztráliai négerszerű faj a műveltségnek nagyon alacsony fokán áll. Elmondhatjuk róla, hogy szinte állati életet élnek. Ők a világ legműveletlenebb emberei. A szigetvilág egy másik csoportjának lakói a pápua-fajhoz tartoznak. A pápuákon kívül sokkal világosabb bőrű emberek is laknak a szigeteken. Vannak olyanok is, kikről rögtön felismerhető, hogy az ázsiai maláji fajhoz tartoznak. Nehéz eligazodni a fajok megállapításában, mert a legtöbb szigeten keverék-fajták élnek. Különböző sem egyformák már tulajdonságokban és műveltségben sem a közös eredetű törzsek. Ezer meg ezer kilométerre távolodtak egymástól, hosszú-hosszu idő óta nem érintkeztek egymással. A nagy távolság és a hosszú idő megváltoztatta szokásaikat, erkölcsüket. Talán legfejlettebbek az Új-Zealandon élő maórik. A maóri törzsnek férfiai és női egyaránt szépek. Ma már műveltek is. Iskolába járnak, elhagyták ősi szokásaikat és vallásukat is. Felvették a keresztény vallást.

Tamás: Sok ember lakik a szigetvilágban?

Apa: Nem volt sűrű a lakosság sohasem. Évről-évre jobban apad a bennszülöttek száma. Mig ősi szokásaik szerint gondtalanul éltek a termékeny földön s nem kellett csak szomszédaiktól félniök, kényelmesen és nyugodtan éltek. A beköltöző fehér emberek elvették termékeny földjeiket és ültetvényeket csináltak belőlük. Rákényszerítették őket a nehezebb munkára és a legtöbb faj tönkrement a nehéz munkában. Nem voltak ők ilyesmihez hozzászokva. A kókuszpálma önként kínálta gyümölcsseit, más gyümölcs is állt rendelkezésükre; az erdőben volt vad, a folyóban hal. Munka nélkül is meg lehetett élni. Volt szabad idejük elég. Ilyenkor harci vállalkozásba fogtak szomszédaik ellen, vagy felkeresték csónakjaikon a szomszéd szigeteket. A legtöbb szigetlakó kitűnően értett a csónak kezeléséhez.

Tamás: Éppen azt akartam kérdezni, hogyan terjedtek el a fajok az egymástól oly messzire eső szigetek közt? Most már értem. Ha kitűnő evezősök, könnyen elvándorolhattak.

Apa: Ebből még nem értenénk meg, hogyan jutottak el olyan távoli szigetekre. A csónakokon nem lehet annyi ennivalót és innivalót vinni, hogy a hosszú utra elég legyen. Még akkor is napokig tarthatott volna az út, ha vitorlát használtak volna. A nagy távolságokba való elhatolásukat csak úgy értjük meg, ha ismerjük az ottani tenger sajátosságait. Már beszéltem neked arról, hogy a tengerben áramlások vannak. Itt is keresztül vonul egy nagy áramlás. Csak bele kellett a csónakkal evezni, sodorta az magával a bennülőkkel együtt. Elég volt, ha valaki a kormánynál ült. A többi le is fekhett

a csónak fenekébe aludni. Így terjedhetett el egyik-másik faj akkora területen.

Tamás: Az is előfordulhatott, hogy a csónakokat a tengeren meglepte a vihar, elsodorta őket és vihar után nem tudtak többé hazatalálni.

Apa: Az is megtörténhetett nem egyszer, bár ők meglehetősen tudtak tájékozódni a tengeren. A csillagos ég nagyon jó utmutató azok számára, kik rá vannak szorulva, mert nincs más tájékoztatójuk. Az ókori népek is a csillagok után tájékoztak. Aztán beszél a tenger is. Színe, a benne uszkáló tárgyak, állatai, hulláma sok mindent elmondanak annak, aki ismeri a tenger nyelvét. Tudták ők mindig, hogy távol vannak-e a parttól, vagy közelednek-e a szárazföldre, tudták, mielőtt még látták volna a partot.

Tamás: A szigetlakók ugy-e mind pogányok?

Apa: Ujabban sok keresztény van köztük, mert a szigetvilágon élnek katolikus és protestáns hittérítők. De a lakosok nagyrésze ma is bálványimádó. Sok mindent imádnak és sok sajátosságos szertartásuk van. Nagyon babonásak, de azért vannak olyanok is köztük, kik hisznek a lélek halhatatlanságában. Egy más alkalommal talán majd beszélünk neked a pogány vallásokról.

A MAGYAR CSALÁD TELJES OLVAS- MÁNYSZÜKSÉGLETÉT KIELÉGITIK

a Pásztortűz

szépirodalmi folyóirat,

Magyar Kisebbség

félhavi politikai szemle,

Vasárnapi Ujság

képes családi hetilap,

Cimbora

képes gyermekújság.

Ha a családfő a fent felsorolt négy lapot megrendeli, amellyel, hogy aránytalanul olcsóbban jut hozzájuk, a **Magyar Kisebbségben** politikai irányu érdeklődését, a **Pásztortűzben** magasabb rendű szépirodalmi igényeit elégíti ki, a **Vasárnapi Ujságban** a hét aktuálitásait és szórakoztató olvasmányokat, a **Cimbora**ban pedig gyermekeit szórakoztató és nevelő hasznos olvasni valókat talál. Táborukban kell lenni tehát minden magyar családnak.

Kérjen mutatványszámot: a

Haladás Lap- és Könyvkiadó Vállalatától, Kolozsvár, illetve a **Magyar Kisebbség** kiadóhivatalától Lugos, illetve a **Cimbora** kiadóhivatalától, Szatmárról.

Zöld csillag.

(A temesvári esperanto-kongresszusról.)

— Irta: CSÜRÖS EMILIA. —

A moszkvai bölcs öreg doktor fáradtan dőlt hátra karosszékében és szomoru mosollyal nézte az őszi napsugarak bucsuzó táncát. Körülötte falevelek peregtek a földre és egy zöld levél ráhullott az előtte fekvő, nyitott könyvre. Addig-addig nézte ezt a falevelet, amíg szép ősz feje a mellére hanyatlott és elnyomta az álom.

Egyszer csak megérintette valaki a karját és csodálkozva látta, hogy egy ragyogó arcú ifju áll előtte, aki csengő hangon kérdezte tőle:

— Miért vagy szomoru Mester?

Csodálkozva felelt neki:

— Van okom rá, fiacskám! — Befejezni készülök legnagyobb feladatomat, az életemet és úgy érzem, hogy nem oldottam elég jól meg. Sok ezer embernek gyógyítottam meg a testét, de ezzel nem elégedtem meg. A lelkek mindig jobban szenvedtek, mint a test. Aztán kitaláltam ennek az orvosságát. Ugy-e, az egy család tagjai nem bántják, hanem szeretik, segítik, védik egymást. Látod, fiacskám, kezembem van a kulcsa annak, hogy minden ember testvér lehessen. Ugy-e, akik egy nyelven beszélnek, nem gyűlölik úgy egymást, mint az idegenek. Az egész életemet ennek szenteltem, és most, amikor a kezembem van és szeretettel az emberek elé tárom, alig veszik észre. Vagy ha észre is veszik, közömbösen rohanak tovább. Ezért vagyok szomoru, fiam.

Az ifju megrázta a fejét, mire megcsillant egy zöld csillag a homlokán.

— Ne légy szomoru, Mester! — Eljön az idő, hogy a te imádat fogják imádkozni északon és délen, keleten és nyugaton és a te lobogód alatt fogják egymást megérteni és szeretni az emberek milliói. Csak türelem, bölcs Mester! A te tudományod a jövő boldogsága; de a te akadémiád nem a nagy paloták vitatkozó tudósaiból fog állani, hanem a gyermekszobák leckeasztalánál lesz az. Te nem az észbe, hanem a szívekbe hinted a tudományodat és igazi mivoltában csak a gyermekek értik azt meg, vagy azok a felnőttek, akiknek gyermekszívét nem keményítette meg az idő.

Egy bolondos rigó olyan vigan kezdett el füttyülni az öreg Mester feje fölött, hogy hirtelen felébredt. Az aranyhaju ifju eltűnt, de helyette az őszi szél felkapta a könyvre hullott zöld falevelet, és vidám lejtésekkel mind feljebb és feljebb vitte a levegőben. Az öreg Mester utána nézett és mosolyogva mormolta: ... Zöld ... reménykedés ... — és felírta a könyvére címnek: *Esperanto = reménykedés*.

Fölébe meg egy zöld csillagot rajzolt, ötagut. Ilyen ragyogott az ifju homlokán ...

Még tíz év sem telt el azóta és sok ezer zöld csillagos ember él már a földön. Minden évben összegyűlnek valahol, kongresszust rendeznek és az öreg mester szavaival köszöntik egymást és beszélnek meg ügyes-bajos dolgaikat. Minálunk Temesváron volt utoljára ilyenfajta kongresszus, amikor sok száz hang és szív dalolta el egyszerre az öreg doktor imáját. A zöld csillagos lobogó alatt sokféle nemzetség üdvözölte testvérként egymást, de a legőszintebben akkor dobogtak meg a szívek, amikor egy három éves csöppség állt fel az elnöki asztalra és selypítve, de esperantoul üdvözölte a különféle „testvéreket“.

Egy tizenkét éves kis diák csengő hangon és gyönyörű tiszta kiejtéssel kérte a nagyokat: igyekezzenek elérni azt, hogy ne kelljen az iskolában annyi idegen nyelvet tanulni, hanem az anyanyelven kívül, csak az esperantot. Hosszu sorban vonultak fel a jövő esperantistái, rövid nadrágos fiucskák, cserkészek, akik mind szívében hordják a bölcs öreg mester álmának megvalósulását.

Mert panaszkodni és örülni mindig azon a nyelven fogunk, amit édesanyánktól tanultunk, de az egész emberiséget a szívünkre ölelni, szeretni, megérteni csak esperantoul tudjuk.

Az öreg mester bizonyára különös szeretettel néz a „jövő esperantistáira“, akik fel fogják emelni és a föld sarkaira is kitűzni a zöld csillagos lobogót, a reménykedés, a szeretet és a testvériség lobogóját.

(Kolozsvár.)

Furcsa mese.

— Irta BALOGHNÉ MOLNÁR MÁRIA. —

Mindennapi eset biz az, amit most mesélek, Nem is történt soha párja, amióta élek.

— Senki Pál és feleség Semmi Sára néne, Eszükbe se' jött s rájöttek, hogy utazni kéne! Sára néni meg se' mozdult, rohant a szobába, Lefeküdt és kenyeret gyurt lassan hamarjába. Senki Pál meg leült menten s fuvarosért száguld, „Ingyen viszel, ugy-e, komám, hisz a fuvar drágult?“ — Hová megyünk? — Sehováse város határába, Közel van, hogy lekophatik a lovaidd lába. — Áll az alku, itt a kezem, meg ne szorítsd, kérlek, Tyukszemes, mert feltörte a csizmámon a kéreg. Másnap reggel, alkony tájban, hajnalodott éppen, Elindultak fából készült, csörgős vasszekéren, Sütött a nap rettentően, majd hogy meg nem fagytak, Pedig bunda is volt rajtuk, amit otthon hagytak, Oda értek szerenesesen sohanapján délben, Éjféltűn, napsugaras, szénfekete éjben.

(Budapest.)

Pufi bosszuja.

Talán emlékeztek arra, gyerekek, hogy Stánci néni kutyástul-macskástul beköltözött Öcsikékhez, s arra is, hogy a kutya-macskaháboruban Öcsike a cica pártján volt a „gonos Pufi” ellen, mert mindig „ő kezdte a verekedést”. Egyszóval nemcsak Pufi és Pincurka, de Öcsike és Pufi is hadilábon állottak egymással.

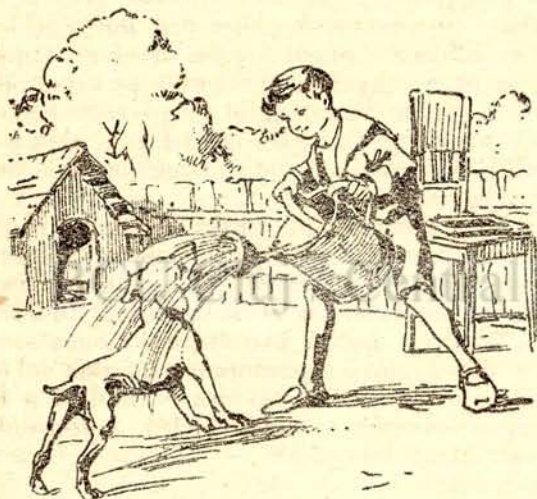
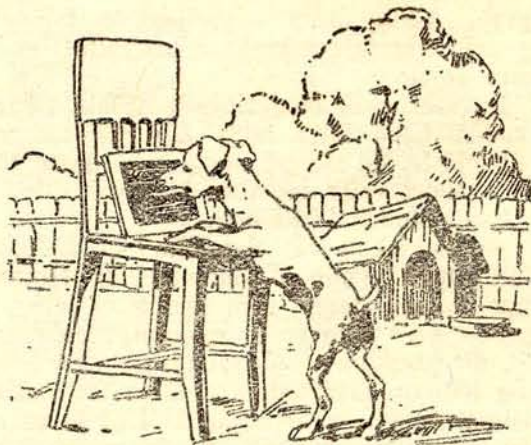
Ebben a háboruban történt az a szomorú eset, hogy egyszer valakinek „nadselübb” gondolata támadt, mint Öcsikének, s ez a valaki — szégyen ide, szégyen oda — Pufi volt.

Egy enyhe őszi napon apuska kiküldte Öcsikét a kertbe, hogy ott írja meg a feladatát. Akkor volt ez, amikor Öcsike még nem járt ugyan iskolába, de otthon azért szorgalmasan tanulta az írás-olvasás mesterségét. Olvasni pedig azért szeretett volna megtanulni, hogy maga ol-

„nagy esze van annak a kutyának”, hát csakugyan támadt is egy „nadselü gondolata”.

Öcsike elkészült a feladatával, letette a székre a jó finom hadipalatáblát és bement a házba, hogy jelentse apuskának:

— Apuska, gyere ki, kés a feladatom, nézsd meg!

vashassa el a róla írott történeteket, írni pedig, hogy — maga írhasse meg „nadselü gondolatait.” (Jaj, de jó dolga lesz akkor Nagypókának!)

Hát egyszóval Öcsike künn a kertben kapirgálta csikorgó palavesszejével a jó finom hadipalatáblát. Pufi otthagya Stánci nénit és figyelmesen nézte ellensége munkáját. Csak néha-néha vakkantott egyet.

— Ne sölj bele az én dolgomba! — szólt rá Öcsike.

Hanem Pufi megint csak elvakkantotta magát.

— Ejnye, hát nem hagys nekem békét? — kiáltott fel Öcsike. — Talán bizony nem tetszik neked az írásom?

Körülnézett, mivel kergethetné el Pufit. Megpillantott egy teli öntözőkannát, s mindjárt kész volt a nadselü gondolat: Öcsike az utolsó cseppig Pufira öntözte a vizet. Futott Pufi, futott, de nem messzire: amint a vizet lerázta a bundájáról, visszasettenkedett és törni kezdte a fejét: hogyan állhatna bosszút Öcsikén.

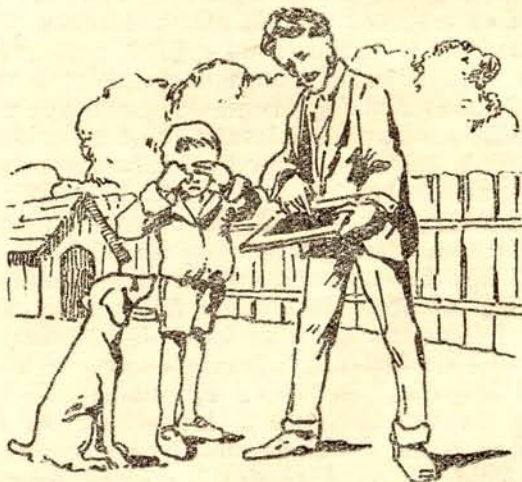
Es mert jól megmondta Stánci néni, hogy

Apuska felállt az íróasztal mellől és ki-ment Öcsikével a kertbe.

Ezalatt... ezalatt Pufi, az okos Pufi, szépen odament a székhöz s az utolsó betűig lenyalta Öcsike feladatát. Hogy a hadi-palavessző porától nem lett beteg, azt máig sem értem. Egy szó, mint száz: lenyalta, aztán félreállott és ártatlan arccal várta, hogy mi következik.

Hogy mi következett? Hát Apuska kezébe vette a palatáblát, megforgatta: nem volt azon se elöl se hátul egy sor írás sem.

— Ejnye, ilyen-olyan adta, már megint megcseleztél? — kiáltott Öcsikére. — Kikérem

magamnak az efféle tréfákat, hogy hiába kiugrass az asztalom mellől!

Ami igaz, igaz: Öcsike gyakran szokta apró

„cselekkel“ bolonddá tartani kedves szüleit, meg a háznál megforduló bácsikat és néniket. De olyan édesen szokott nevetni ezeken az ártatlan „cseleken“, hogy senki sem haragszik meg értük. Hanem Apuska most az egyszer igazán haragudott, Öcsike pedig ártatlannak érezte magát és nem nevetett, hanem keserves sirásra fakadt. Pufl kárörvendve nézte. Bezzeg nevetett volna ő, ha az Isten nevetésre teremtette volna a kutya száját!

— Én igazsán megírtam a feladatomat — zokogta Öcsike, — talán valaki... elvárásolta!

Nem tudom, mit gondolhatott Öcsike apuskája. Nem igen hinném, hogy varázslókban hitt

volna. Ha talán vannak is varázslók, bizonyosan egyébbel foglalkoznak, mint Öcsike feladatának eltüntetésével. De azt sem tudta elhinni, hogy Öcsike komolyan hazudhatik. Mert „cselezni“ szokott, de hazudni sohasem. Hát szóval most nem történt meg az, ami Öcsike életében oly gyakran szokott előfordulni. Apuska nem szedte elő sem a pálcát, sem a porolót, csak annyit mondott:

— Ird le újra a feladatodat.

Öcsike szípgovva nekilátott a munkának. Pufl lehorgasztott fejjel nézte és egyet sem vakkantott többet.

(Kisbaczon.)

Elek nagyapó.

Elek nagyapó kis krónikája.

Ezentul lehetőleg minden számban találkozunk Elek nagyapó kis krónikájával. Ebben a kis krónikában titeket érdeklő események lesznek: érdekesek és tanulságosak. Olvassátok figyelemmel, mert ezzel is gyarapodik a tudásotok.

Nyolc millió márka egy tankönyv. A világháboru után csaknem minden országban sokat veszített értékéből a pénz. A „soknál is sokabb“ azonban, ami Oroszországban és Németországban történt a pénzzel: teljesen elértéktelennült. megdöbbentő példa erre, hogy Németországban az idei iskolai esztendőre egyetlen-egy tankönyvet sem nyomattak, mert egy tankönyv papirosa, szedése és nyomása nyolc millió márkába kerül, tehát legalább is tízmillió márkáért lehetne megszerezni egy tankönyvet. Németországban éjjelnappal nyomják a bankót, de mennél többet nyomnak, annál értéktelenebb a pénz s ma már eljutottak addig, hogy abban az országban, mely a világháboru előtt a legolcsóbban állított ki mindenféle könyvet, kis és nagy diákok tankönyv nélkül maradnak. Az újságok és folyóiratok is tömegesen szüntek meg a pénz e rettenetes elértéktelenedése miatt. Hiába a megszámlálhatatlan millió és milliárd, nagyok és gyermekek éheznek, s a testi éhséghez járul most a lelki éhség is. Mindezt pedig a háboru okozá. A nyolcmillió márkás könyv példája egymagában is elegendő volna arra, hogy az embereknek örök időkre elmenjen a kedvük a háborutól. Mit gondoltok, vajjon elmegy-e?

Kis krónika.

Az új amerikai elnök fia dohányültetvényen dolgozik. Meghalt az Egyesült Amerikai Államok elnöke, Harding s helyébe az alelnök, Coolidge (olvasd: Kulidzs) Calvin lépett s ő lesz most a legközelebbi választásig, körülbelül egy évig az elnök. Sok érdekes dolgot irtak az újságok az új elnökről, aki a világ leghatalmasabb, leggaz-

dagabb államának lesz a feje. A hallgatag Calvin — így nevezik barátai, mert nagyon keveset beszél, de annál többet cselekszik, annál többet dolgozik. Ugy látszik, a fia az apjára ütött. Csak tizennégy éves még az ifjabb Coolidge Calvin és már egy dohányültetvényen dolgozik. Dickinson Day dohányültetvényes a gazdája, ahhoz megy ki minden reggel egy barátjával együtt kerékpáron s a száraz leveleket zsinigre fűzi. Azon a napon is kikarikázott a munkahelyére, amikor az apja olyan nagy-nagy ur lett, akiről azt mondják, hogy több hatalma van, mint az angol királynak. De hát a kis Calvin azért mégis kiment dolgozni, mert három és fél dollárt keres a munkájával naponta. Nem megvetendő összeg, ha meggondoljuk, hogy egy dollárért több mint kétszáz lejt fizetnek. De azért egészen bizonyos, hogy az elnök fia nincs erre rászorulva és mégis dolgozik, mert Amerikában munka nélkül nem élhet senki. A gazdája azért egy kissé mégis csodálkozott, hogy a fiu akkor is olyan pontosan megjelent.

— No, öcsém, — szólt neki — hát az apád a köztársaság elnöke lett?

— Igen, uram, — felelt a fiu, s mintha mi sem történt volna, azt kérdezte:

— Ma melyik pajtában fogok dolgozni?

ŐSZ.

— Irta RADVÁNYI SÁNDOR. —

*Az akácfákon dideregre
Rezeg a sok száradt levél,
A tarlott, fonnyadt határon
Fel-felsikolt az őszi szél.*

*Ködpárák reggel hull a tájra,
Mely láthatatlan beletör...
A kis virágok haldokolnak,
— Itt az ősz!*

(Kótaj, Seabeles megye.)

Hasznos szórakoztató.

— Irta: Jani bácsi. —

Légből kapott dolgok.

A multkor addig próbálgattunk ide-oda, hogy megtudtuk a levegőnek az alkotó részét. Most a levegőnek más tulajdonságairól veszünk tudomást.

Vegyünk elő egy boros vagy vizes poharat (ne legyen csorbás a széle!) töltsük színültig vízzel s egy nem könnyen átitatódó papírral fedjük le. Tenyerünkkel egy kissé nyomkodjuk rá, hogy a pohár karimája átdomborodjék a papíron. Ovatosan fordítsuk fel a poharat! Az alul kerülő papírfedőt a víz nem fogja lenyomni. (Ha egy kis légbuborékot hagyunk belől, akkor nem igen sikerül, de egy-két próbálgatás után menni fog a kísérlet!)

Vajjon mi tartja fenn a papírost, mely nem engedi kiömleni a vizet a felfordított pohárból? Ez bizony nem lehet más, mint a levegő, melynek súlyát mi rendes körülmények közt nem érezzük s így nem is sejthetjük, hogy a körülöttünk levő levegőnek még szél nélkül is nyomása lehet.

Nézzünk egy másik kísérletet! Mindenütt van hányódó, orvosságos üveg. Mossunk ki egyet s kerítsünk egy tollszár vastagságú, olyan hosszú csövet, hogy az üvegnek majdnem az aljáig érjen s felül is 3–4 cm. legalább kiálljon belőle. (Jó erre, ha más nincs, vékony bodzaszár is, melyből a belet kifurjuk, vagy nádszár.) Az üveget felén felül töltsük meg vízzel s a csövet beeresztve, az üveg nyakát vagy agyaggal, vagy ablak-kittel, vagy spanyolviasszal jól zárjuk le. Most a kiálló csövet vegyük a szájunkba s fujjunk az üvegbe levegőt! Hirtelen kapjuk el szájunktól az üveget s kinyújtott karral tartsuk távol tőlünk! A víz magamagától ki fog fecskendezni az üvegből! Igen, mert fujással a víz fölött levő levegőt megszorítottuk s úgy annak a nyomása nagyobb lett, mint a külső levegőé s ezért annyi vizet hajtott ki belőle, míg annyi térfogatra terjeszkedett ki az összenyomás után, hogy nyomása a külső levegővel egyenlővé nem lett.

Ismert játékszer a kályhára tett kigyó! Aki ezt még nem ismeri, könnyen megcsinálhatja egy tenyérynem nagyságú kártya (karton) papírból vagy egy skatulya-fedélből. Köralakúra kell vágni s körülbelül ujjnyi szélesen csigavonalban vágjuk be a közép felé, ott egy gyűrű nagyságú fejrészt meghagyunk s széthuzzuk az egészet, mint a diván rugót. Előveszünk most egy darab agyagot (vagy egy kettőbe vágott burgonyát), beleállítunk egy hosszú drótot vagy kötőtűt s ennek a hegyére rátéve a kigyó fejét, meg van a készülék. A meleg kályha fölött elkezdi magától forogni! Vajjon miért? A kályha felszínén felmelegedő levegő áramlik fölfelé. Beleütközik a ferdén álló kigyó kanyarulatokba s azt tovább löki. Ezek az egymásután szaporán következő

lökések tartják állandó mozgásban a kigyót. Sokan igen elmésen másféle szerkezettel egész kis gyárat rendeznek be az így kapott hajtóerővel. Persze, ha a tűz kialszik a kályhában, akkor a levegő áramlása is megszűnik s a kigyó megáll.

Ezen a meleg nyáron érdekes tüneményt tapasztalhattunk, ha egy kissé figyeltünk. Észre vehette mindenki, hogy a kutból kimerített hideg víz a szárazra törült poharat megharmatosítja. Ugy tűnik fel az első pillanatra, amikor a kezünkbe vesszük, mintha izzadás lepte volna el, mint amikor nekünk gyöngyözik a homlokunk a nagy melegben.

A víz a pohár üvegfalán keresztül nem izzadhatott át! Hát akkor honnan került kívül a finom harmat? Nem kerülhetett máshonnan, mint a levegőből. A pohárral érintkező levegő-réteg vízpárát ugyanis a hideg víz lehűtötte s ezek a párából finom vízcsepp alakjában verődtek rá a pohár falára.

(Székelykeresztúr.)

A Cimbora szeptember hó 31-én megjelenő, 39-ik számának tartalomjegyzéke:

Cimkép: *A varázsfurulya.* — *Elek nagyapó*t kettős évfordulója alkalmából köszönti Dénes Sándor, ebből az alkalomból *Elek nagyapó* arcképét is közöljük. — Berde Mária: *Az esernyő.* Elbeszélés. — Marossi Zsófia: *Szél urfi.* Mese. — Fejér Gerő: *Szent Péter a csárdában.* Vers. — *Elek nagyapó: Prücsök Jancsi utánnozza őcsikét.* Mese. — Tamás érdeklődik: *A japánokról.* — Bandi bácsi: *A királykisasszony csizmája.* Mese. — *Elek nagyapó: Mese két kicsi kecskéről.* — Benkő Anna: *Utazás.* Vers. — *Elek nagyapó kis krónikája.* — Jani bácsi: *Hasznos szórakoztató.* — Dsida Jenő: *Egy szál ibolyáról.* Vers. — Holstein Mária: *A porok.* — *Fejtörő.* — *Elek nagyapó üzeni.* 0-0-0-0-0-0-0-0-0

A „SZÖKÉS A TEKNŐBEN“ című regényünk közlését e számunkban befejezzük.

A regény könyvalakban máris kapható, és a csinos, izléseesen kiállított, keménykötésű műnek csekély 48 leu az ára.

Kevés példányunk van. A könyvet az összeg előzetes beküldése, vagy utánvét mellett szállítjuk.

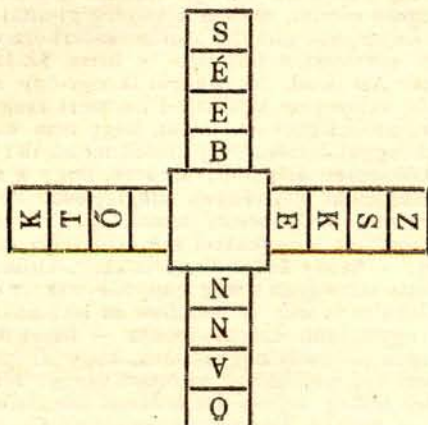
FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejt-
vény megfejtése is jogosít!

A rejtvények megfejtését, a megfejtők
és nyertesek névsorát egyszerre, a megfej-
tést követő hónap végén közlöm!

Szélmalom-rejtvény.

— Beküldte: Grosz Jenő, Nándor és Dezső. —

Betűrejtvények.

— Beküldte: Lakatos Sanyi. —

CS' o o a i
o o o

zs zs d' a
zs zs u

— Beküldte: Kőrössi Tibor. —

Tut K 'm
á e

— Beküldte: ifj. Denderle József. —

6 2 1 1 1

Versesrejtvények.

— Beküldte: Kolontáry János. —

Négy betűből áll csupán,
De értelme három ám.
Ha tele a fejed ésszel,
Az erszényed pedig pénzzel,
Azt teszed, mit tyukanyó,
Örül ennek nagyanyó.

— Beküldte: Horn Editke. —

Az ujságban találhatod,
Szórakozol, ha olvasod.
Jó, hogyha a zsebedben van,
De főképpen, ha tele van.

Kiadó bácsi üzenetei külföldi előfizetőihez!

Schäffer Illy, Novi Becej, Jugoszlávia. Elek nagyapóhoz beküldött 25 dinárt megkaptuk és ez-
zel az előfizetés 1923. nov. 30-ig van kiegyenlítő.

Friedler Cornél, Pezinok. A beküldött 10 cK
beérkezett, mellyel Cimbora előfizetése f. évi
november hó 31-ig ki van egyenlítő.

Virsik Mária, Malacka. Elek nagyapóhoz írt
levelére mi válaszolunk: az előfizetés e hó vé-
gén (1923. szeptember 31.) jár le. Október 1-én
az előfizetés a szokott módon meghosszabbítandó.
Örvendünk, hogy az első félévi bekötött pél-
dányok rendben megérkeztek.

Nagy Miklós Trnava. A levél útján történt
szíves előfizetését köszönjük és a bank útján
jelzett előfizetési díj beérkezését várjuk. A la-
pot címére f. hó 1-től kiadóhivatalunknál meg-
indítottuk.

Tömösközy Laci, Pezinok. A 20 cK előfize-
tési összeg beérkezett és ezzel az előfizetés
1923. július 1-től 1923. december hó 31-ig ki
van egyenlítő.

Dr. Hegedüs Gyula, Banská Stávanica. A be-
küldött 10 cK beérkezett, mely összeggel Cim-
bora előfizetését november hó végéig egyenli-
tettük ki.

A CIMBORA

első félévi BEKÖTÉSI TÁBLÁI elkészül-
tek. A csinos és tartós bekötési táblák
ára 30 leu és 5 leu postaköltség.

Csehszlovákiai előfizetőinkhez!

A Cimbora kiadóhivatalának Csehszlovákiában a
Szlovák Általános Hitelbank kosicei fiókjánál van
számlája, amely számla javára az előfizetési díjakat cseh
koronában az alábbi pénzintézeteknél lehet befizetni:

Beregsas: Beregmegyei Gazdasági Bank r.-t.
Helmecz: Bodrogközi Bank r.-t.
Hlohovec: Galgóczi Hitel intézet.
Illava: Illavai Hitelbank.
Lucenec: Nógrádmegyei Népbank.
Michalovce: Nagymihály kereskedelmi és hitel-
bank r.-t.

Mukacevo: Beregmunkácsi bank r.-t.
Nitra: Nyitrai Takarékbank r.-t.
Nove-Mesto: Első Vágújhelyi Bank r.-t.
Nove-Zámky: Ersekújvári Népbank r.-t.
Presov: Eperjesi Bankegylet.
Roznava: Rozsnyói Bank r.-t.
Sevljus: Nagyszőlősi Hitelintézet.
Sp. Nova-Ves: Szepes-Iglói Hitelbank r.-t.
Trencin: Trencsényi Hitelbank r.-t.
Trnava: Nagyszombati Első Bank r.-t.
Velke-Kapusany: Nagykaposi Hitelbank r.-t.

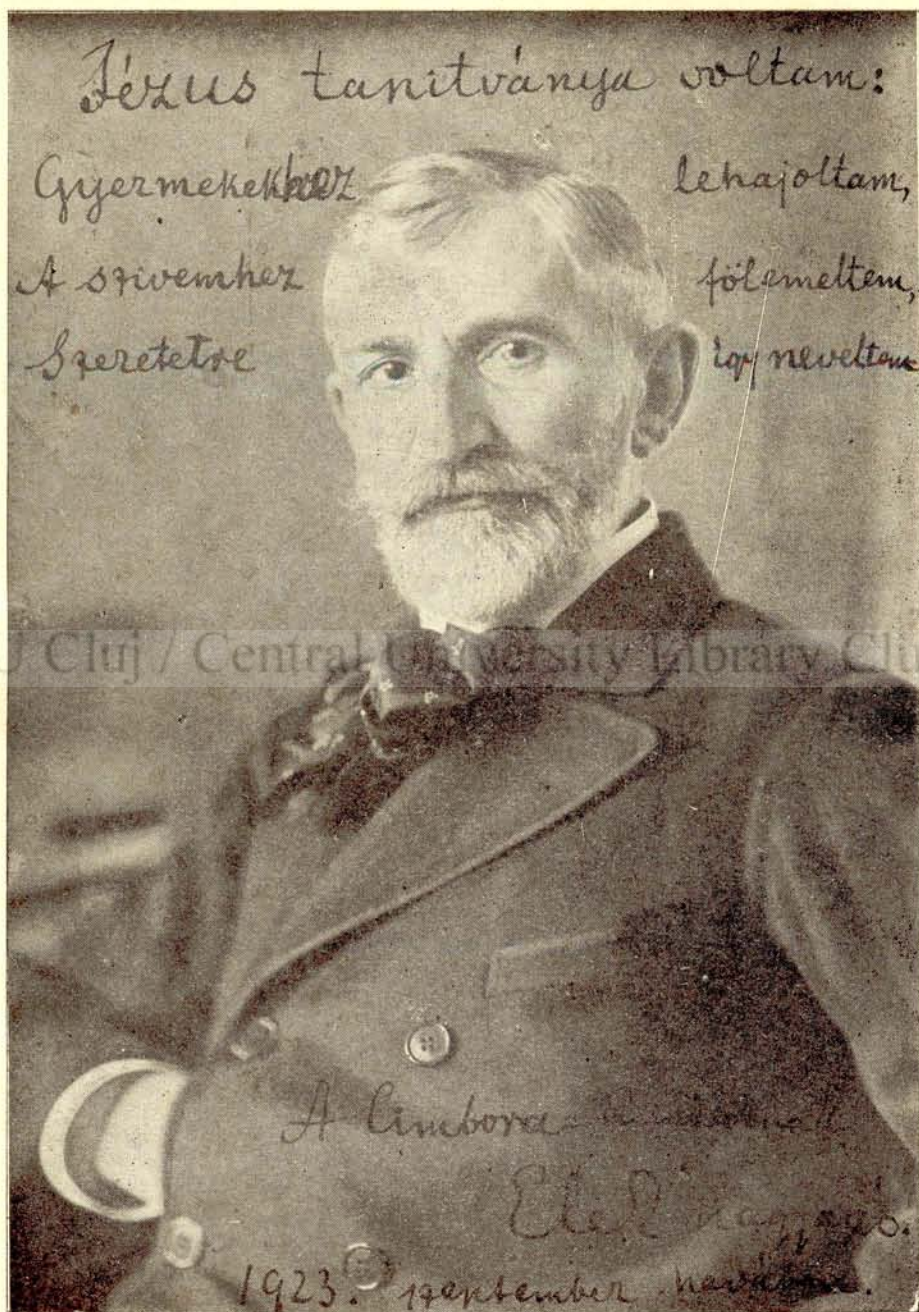
**INGYEN CIMBORÁT,
INGYEN KÖNYVET !!**

küld Nektek a kiadó bácsi, ha előfizetőket szereztek. —
Olvassátok el a boríték hátsó belső oldalán levő felhívást!

Elek nagyapó üzeni:

Kolozsvári unokáim táborából számtalan levelet kaptam annak a hírére, hogy szept. 16-án, az újságíró napon, a színházban mesélni fogok. Sokan szállásra is meghívtak, aztán ki ebédre, ki vacsorára, ki meg a — cukrászdába. Gondolhatjátok, mennyire fájt, hogy hosszabb idő óta tartó gyengélkedésem megakadályozott a találkozásban. Egyelőre meg kell elégedetek azzal, hogy a Cimborában mesélek, mert a doktor bácsi hosszabb időre megtiltotta az utazást, én meg, amíg élek, nem felejttem el e kedves meghívásokat. — Münz János Arad. Némi távlati hiba leszámításával igen sikerült a rajz. Megérdemelné, hogy újra rajzold tussal. A ceruzarajzhoz ugyanis nem elég finom a Cimborá papírja. Pedig milyen drága ez a papiros is! Éppen most írta a kiadó bácsi, hogy ebből a papirosból egy kilónak 16 50 lei volt az ára s most egyszerre 28 leire emelkedett. — Marton Lilly Kolozsvár. No te ugyan nagy zavarba hoztad nagyapót. Tudod-e, mivel? Azzal, hogy a versen egy-két hibácska leszámításával, pompás vers, megérdemli a közlést. Ezt a közlést azonban két föltételhez kötöm: megírod bizalmasan nagyapónak, hogy hány éves, hány hónapos és hány napos vagy. Aztán becsületszavadat adod, hogy közlés esetén nem bízod el magadat, de komoly tanulással tovább fejlesztetd tehetségedet. Ezzel szemben én meg szavamot adom, hogy nagyanyóknak kívül senkinek el nem árulom az éveid számát. — Hirsch Eva Kolozsvár. No, végre te is megszólaltál, Evike. Mint-hogy beteg voltál s most is az ágyban írtál nagyapónak, természetesen, nem haragszom a hosszú halogatásért. Fényképedet, a te Luci kutyáddal kedves emlékeim közé helyeztem. Hát azt ki tudná-e találni, hogy hány kutyája van nagyapónak? Eppen 14. Két kutyamama s annak 12 gyereke. S egyetlenegyét sem szabad vízbe dobni belőlük, mert az unokák soha meg nem bocsátanák nagyapónak. Öcsike köszöni a pompás fiuképet. Csodálatosan hasonlít rá! — Klisasz Irénke Bályok. Bizonyosan találtál levelet nagyapótól, mire hazajöttél Budapestről, mert közben írtam, ha nem is éppen hosszú levelet. — Horvát Laci Kolozsvár. Szívem szerint élveztem a strandon lefolyt csata színes leírását, s érdeklődéssel várom a folytatást. Az Öcsike könyveért négy előfizetőt kell szerezned, illetőleg egyet még, ha már hármat szereztél. — Horvát Gyuri Kolozsvár. A vízi csatán elvesztett hajódat nem sajnálod, mert nagyapó csinált neked másikat s így remélem, csak tréfas bosszút állasz Ellán, ki a hajódat a Szamosba dobta. Ennek reményében a kiadóbácsi pótolja a 28. számot. — Fejér Imre Zilah. Mindakét pontrejtvényt jó, de másfajta rejtvényen törd a fejedet, mert pontrejtvényt éppen egy fiókkal van. Annak igen örvendek, hogy máris nagyon tetszik neked a Cimborá. — Kovács Eva és Pista Kolozsvár. Sejtettem, hogy Sepsiszentgyörgyön jól telt az idő s jól esik olvasnom, hogy a kis Csaba nem felejtette el nagyapót Nemkülömben azt is, hogy tetszett neked „Az unokák kenyeret keresnek” színjáték. — Singer Tibor Marosvásárhely. A két kicsapott diák kalandjainak az elejét csak úgy kaphatod meg, ha az újságot áprilistól kezdve megrendeled. Egyébként megveheted majd könyvvalakban. Lang Gyuszi általad bejelentett címét továbbítottam a kiadóbácsinak. Az előfizetése, természetesen, a kiadóhivatalhoz, Szatmárra küldendő. — Végh József Nagyszalonta. Eddig bizonyosan megkapta Gál Lacika a Cimborát s te is a 31. számot, mert külön írtam a kiadóbácsinak. Arany János megfektetése pontrejtvény a 31. számban jelent meg, a betűrejtvényt meg ismerős. Új rejtvényt törd a fejedet! — Gáspár Margit és Gizl Dicsőszentmárton. Fő, hogy keztekben a feladóvevény, akkor nincs ok a nyugtalankodásra. S még főbb, hogy rendesen kapjátok az újságot. És legfőbb, hogy le sem tudjátok írni, hogy milyen boldogok vagytok, amióta a Cimborá jár nektek. — László Gyula Székelyhíd. Ha nagy örömed telik a nagyapó válaszában, nekem is a te leveleiben. Szerettem volna látni, mint táncoltad a magyar szőlőt. De bizony mostanában a kapun sem lépek ki. A kiadóbácsinak írtam a 15. számért

és a könyvért. — Dankó Irénke Brassó. Oly gyorsan nem is kaphattad meg a nyert könyvet, de remélem, mire ezt az üzenetet olvasod, már kétszer is elolvastad. — Virág Annuci Dés. A Vasárnapi Újság-ot elküldték a nevedre, de az újságot Désről visszaküldték mint kézbesíthetlent. Közöld a nevezett újság kiadóhivatalával pontos címedet: az utcát és a házszámot. — Labud Auti és Jóska Gyulafehérvár. A hű unokaságot ezután nemcsak azzal tanusítátok, hogy a rejtvénymegfejtést bekülditek, de irjatok levelet is nagyapónak. Így ismerkedünk meg igazán. — Székely Loránd. A levélírás szabálya ellen vétettél, mert nem írtad meg, hol lakol. A sakkrejtvény első sorát jól fejtetted meg s ha tovább mégy lóugrás szerint, szépen a végére jutottál volna a versnek. Képrejtvényed jól van megszerkesztve, de a rajz nem alkalmas a közlésre. — Gálna Sándor Dicsőszentmárton. Azt írod, ha sikerül is egy-egy rejtvényt megfejtése, akkor sem küldheted be, mert csak 10-ikéig lehet beküldeni. Ebből azt látom, hogy nem vagy tisztában a dologgal, hiszen, hogy példát mondjak: október 10-ikéig bőségesen elég idő van arra, hogy a szeptemberben megjelent rejtvények megfejtését beküldjed. Hogy szereted a Cimborát, annak igen örvendek, s hogy előfizetőket is igyekszel szerezní, azért dicsőreget érdemelsz. — Gámán Zoltán Marosvásárhely. Örömmel látalak unokáim táborában s még nagyobb lesz az örömem, ha igazi levelet is írsz. A levélírás az iskolán kívüli tanulónak egyik igen helyes módja. — Dénes Ibolya Marosujvár. Igen jól esett nagyapónak, hogy Marosujváron is gondoltál rá s elküldted az ottani uszoda fényképét. Édesanyád meleg üdvözlését hálásan köszönöm és viszonozom. — Benedek Sárika Sepsiszentgyörgy. Csakugy mosolyognak rám szép gömbölyű betűid. Megmutattam Öcsikének is, aki szintén most lépett a III. elemi osztályba s azt mondta rá: nadselű volna, ha én is ilyen gömbölyű betűket tudnék vetni! — Nemes András Marosvásárhely. Hát bizony a multkor jó hosszan válaszoltam, mert volt mire. Most is volna, mert érdekesen írtad le, hogyan jutottál Parajdra Gáspár Gyula barátodhoz s mily pompásan telt az idő ott meg Szóvátán, de kell ám a hely másnak is. Azt már látom, hogy kedves emlékekkel megrakodtan tértél haza, s remélem, szorgalmas tanulással meg is hálálosz szüleidek e kedves emlékeit. Ugy legyen! — Győri Ernő Tusnádfürdő. Szépen írsz, helyesen írsz, de Sándor miért nem ír? — Hercz Rózsa. Tudom, hol lakol, de nem írom a neved után, mert kifejtetted. Már pedig nagyapó addig meg nem nyugszik, amíg minden unokája meg nem szokja, hogy csak úgy tökéletes a levél, ha tudja a címzett: hol lakik a levélíró és mikor kelt a levele. — Deésy Árpád Gyergyószentmiklós. Ha április óta olvasója vagy a Cimborának, bizony már rég irhattál volna nagyapónak, de „jobb későn, mint soha”. Az írásodat nem találom csúnyának, de lehetne jobb is, s lesz is, erős akarattal. Már sok unokám írása javult meg az én buzdításomra. Te ugyan a villanyvilágítást okolod, de mit szóljak én, aki neked ezt az üzenetet füstölő petróleumlámpa mellett írom? Nem szólok semmit, egyszerűen beletörődöm abba, hogy Kisbaczonban nincs s talán nem is lesz soha villanyvilágítás. A gyufarejtvényed jó, de sokan ismerik. Újat próbálj! — E. K. Dés. A Cimborát nem előfizetők, de írók írják, amiatt tehát nem kell aggódni, hogy nem vagy előfizető, az a kérdés: jó-e az írásom? Mindenekelőtt alaposan meg kell ismerkedni a helyesírás szabályaival, aztán sokat, sokat kell olvasni, tanulni, akkor próbálhatsz majd szerencsét. Azt írod, hogy úgy szeretsz, mint a szüleidet. Ez megdöbbenést kelt, fiam, mert a szeretetben szüleid az elsőbbség: Isten után elsősorban nekik köszönhetsz minden jót, ám abban csakugyan bizonyos lehetsz, hogy nekem a szeretet diktálja ismételtan a jó tanácsot: tanulj és tanulj s egyelőre bízd a gyermekeknek való írást azokra, akik nemcsak tudják, hogy mit szabad írni és mit nem a gyermekek számára, de meg is tudják írni. Megértettél, fiam, ugy-e, meg?

láthatod — egy mosóteknő még is csak kevés egy olyan vállalkozáshoz, amilyenbe mi fogtunk...

Miska hallgatott. Szeme, mely révedezve ke-
reste az egyre távolódó Veréb-szigetet, könnyel
telt meg. Gyönyörű, bohó álmot siratott, álmot,
melynek közepén a rideg valóság durván rázó kéz-
zel felébresztette. Hallgatott és könnyezett, mert
nem tudta még, hogy más az álom és más a va-
lóság és hogy a kettőt nem szabad összezavarni,
mert abból nagy szerencsétlenség származhatik...

— Ne busulj, Miska! — ütött a vállára Ferkó.
— Jó lesz minden, ne félj!

— Nem is félek, — rezzent fel ábrándozásá-
ból Miska. Azt hiszed, félek az otthoniaktól? Szó
sincs róla! Ha eljönni nem féltem, visszamenni is
van bátorságom.

— Persze! Majd csak lesz valahogy!

Ezzel már el is vetették a rájuk várakozó bi-
zonytalanság gondját s elűzték félelmüket. Neki
támaszkodtak a fedélzet korlátjának s szórakozot-
tan bámulták a futó partokat, tűnő falvakat s a
városok égre fenyegető tornyait...

Este kaptak egy kis háló-fülkét, melyben pom-
pásan kialudták magukat s másnap tovább folytat-
ták nézelődéseiket a fedélzetről. Itt is, ott is fel-
ismerték azokat a helyeket, melyek mellett csolna-
kukkal elhaladtak s e szemlélődés alatt újra átélték
a pár nap előtti eseményeket.

A hajó gyorsan haladt felfelé. Elhagyta Csongrá-
dot is s egy kanyarulat után Ferkó hangosan fel-
kiáltott:

— Nézd csak! Ott áll az öreg Séra Dániel
halászkunyhója!

— Sosem felejttem el a halpatrikásnak az ízét,
— jegyezte meg Miska.

— De én sem!

— Egyszer még felkeressük az öreget, —
mondta Miska.

— Amint rendbejött a dolgunk.

— Persze...

Lassan alkonyodni kezdett. A hajó lámpáit
meggyújtották. Erről eszébe jutott Ferkónak az
otthonról elcsent lámpa.

— Hogy meg fog nyakalni apám a lámpáért!
— mondotta.

— Még azt se? De mit mondjak én? A tekenő
többet ért s az is odavan!

Ezután arról tanácskoztak, hogy mit is fognak
otthon mondani, azonban sehogysen tudtak meg-
állapodni. Ferkó a töredelmes, őszinte vallomás
mellett kardoskodott, Miska azonban, aki ravaszabb
természetű volt, azt ajánlotta, hogy egyelőre hall-
gassanak mindenről s szinleljék, hogy nagyon be-
tegek, miáltal szánnalmat fognak kelteni maguk
íránt. Így aztán időt nyernek, mely alatt bizonyára
le fog lohadni a szülők első haragja is.

De Ferkónak sehogysen tetszett ez a terv.

— Elég volt a hazugságból, — mondotta. —
Ne is tervezgessünk most. Majd meglátjuk, hogyan
lesz, ha hazaértünk.

Ezalatt teljesen besötétedett. A hajó lámpájá-
nak reflektora hosszú fénysávot vetett a vibráló
hullámokra, egy-egy távoli tanya kicsiny ablakából
pedig szeliden, mint óriás szentjános bogár, sár-
gállott a barátságos lámpa-fény... Egyszerre e
fénypontok mind jobban szaporodtak s egész utca-
sort képeztek.

— Szolnok! — rebegte a két gyerek meg-
illetődve.

A következő pillanatban hozzájuk lépett a ka-
pitány is.

— Mindjárt kikötünk, gyerekek, Szolnokon, — mondotta. — De aztán siessetek ám haza!

A hajó lassított, orra ferde irányt vett, oda, ahol a parton két-három lámpa pislákol. Ott volt a kikötő. Most a csavarlapátok erősen dolgozni kezdtek, fehér-habosra verték a vizet s a hajó éles kanyarulattal befordult a kikötőbe. A vasmacska csörömpölve gördült a vízbe, az egyik matróz ügyesen kidobta a kötelet s a hajó óvatosan közeledett a kikötő-hidhoz...

A két gyerek dobogó szívvel állott a kijárat előtt s alig tudták bevárni a pillanatot, hogy szárazra lépjenek. Végre lebocsájtották a kis, összekötő hidat.

— Megérkeztünk, — szólalt meg a hátuk mögött a kapitány.

— Köszönjük szépen, hogy el tetszett hozni bennünket, — búcsuzott el a két gyerek.

— Szívesen, — mondta a kapitány. — De máskor ne vállalkozzatok ilyesmire.

Miska és Ferkó kiléptek a partra és sietve indultak hazafelé. Egész uton alig szóltak egy-két szót egymáshoz, mert csak a hazatérés gondolata foglalkoztatta elméjüket. Rövidesen elérték a Büge utcát, elhaladtak Galambos Erzsikéék ablaka alatt, majd ott állottak a Miskáék házának kapujában.

— Hát, szervusz, Ferkó, — szól Miska ekkor barátjának, kezét nyujtva.

— Szervusz! — köszönt Ferkó is.

Elváltak.

Miska benyitott a kapun s lábujhegyen haladt át az udvaron. Előbb körül akart nézni. Odalopakodott tehát a szoba kivilágított ablakához s beleskődött. Amit aztán benn látott, egyszerre eloszlatta minden félelmét.

végre rendes, főtt ételhez jutnak, feledtetett velük minden átélt szenvedést. Egy perc sem telt el már ott állottak a fehérkötényes hajószakács előtt, akinek Ferkó minden zavarodottság nélkül adta elő:

— Azt parancsolta a kapitány ur, hogy tessék nekünk valami ennivalót adni.

— Ajha! — csettintett jókedvűen a szakács — kosztosokat kaptunk? Hát oszt mit fizetnek az urfiak a menáziért?

A gyerekek meglepődve néztek egymásra.

— A kapitány ur nem mondta, hogy fizetni is kell, — bátorkodott szólni Ferkó. — Külömben is nekünk nincs pénzünk, mert hajótöröttek vagyunk.

— Az már más, — engedett a szakács a követelkezésből. — A hajósoknak segíteni kell hajótörött bajtársaikon. Ez tengerész-törvény. Nos, azonnal lesz harapni való!

Követségéhez mértén elég gyorsan serült-fordult a szakács s a következő percben már ott párolgott két tányér finom husleves a gyerekek előtt. Ezek alig hitték a szemüknek, s percek teltek el, amíg fel merték szűrölni az első kanál levest.

A meleg, illatos étel különösen jól ízlett nekik s az első kanál után mind mohóbban fogyasztották, amíg csak ki nem ürült a tányér.

A leves után sült borju hust tálalt a szakács, melyet szintén nem vetettek meg a hajótöröttek, de sőt a hus után következő téstából sem hagytak.

Ezalatt felhúzták a horgonyt s a hajó teljes gözzel folytatta útját. Miska és Ferkó otthagyták a konyhát, felmentek a fedélzetret s boldogan, tuláradó örömmel élvezték az arcukat simogató friss tavaszi szellőt.

— Látod, — mondotta Ferkó Miska felé fordulva — ha egy ilyen hajónk lenne, akkor bátran vágnék neki akár a tengernek is... De hát — be-

beugrottak a csolnakba, mire a matróz vissza evezett velük a hajóhoz.

A kapitány a fedélzeten várta őket.

— Hát ti kik vagytok s hogyan kerültök erre a szigetre? — kérde tőlük, végignézte viharverte ruházatukon.

— Kérem, kapitány ur, — kezdte Ferkó a magyarázatot — mi szolnokiak vagyunk. Onnan indultunk el egy mosóteknőben s egy heti ut után hajótörést szenvedtünk és a vihar kivetett bennünket erre a partra...

— És miért jöttetek el otthonról? — érdeklődött a kapitány, szigorú arcot erőszakolva magára.

A két ázott, kopott veréb lecsüggesztett fejével, mélyen hallgatott.

— Megszöktetek, mi? És most szeretnétek hazakerülni?

— Igen, — suttogta Ferkó bűnbánó arccal.

A kapitány nem bírta tovább tettetni magát s hangosan felnevetett.

— Micsoda imposztorok! Ki hallott még ilyet! Egy mosóteknőben megszökni! Ha én volnék az apátok, ugyancsak elnadrágnálak benneteket!

A két gyerek szepegve nézett össze, mire a kapitány megsajnálta őket.

— No, de szerencsétek van, — folytatta. — Éppen Szolnokra megyünk mi is. Hát elviszünk benneteket.

— Köszönjük, — rebegette a két szökevény.

— Éhesek vagytok? — kérdezte aztán a kapitány.

A két fiú nem válaszolt, de szemük csillogása minden szónál ékebben beszélt.

— No, menjetek a konyhába s a szakács majd ad valamit enni.

Miska és Ferkó olyan gyorsan szedték lábukat e szóra, ahogy csak tudták. Az a gondolat, hogy

A szobában Rády tanár urat pillantotta meg, aki átölelve tartotta Évikét s tőlük kissé távolabb Mihók mama és Mihók tala meglegedett mosollyal nézték a fiatalokat...

— Itt valami nagyon érdekes dolog történt, amíg odavoltam — állapította meg Miska. — Ugy látszik, igaza volt a Ferkó álmának.

Kihuzta hát magát s most már bátran benyitott a szobába.

Nosza, lett egyszerre öröm! Mihók mama sirva is, nevetve is ölelte magához elveszettnek hitt magzatát, más oldalról pedig Evike csókolgatta öccsét. Csak Mihók tata dörmögött haragosan:

— Engem nem is engedtek hozzájutni?! Pedig össze akarom törni a csontját!

Amikor aztán hozzájuthatott, úgy megölelte fiát, hogy tényleg ropogott minden csontja!

Végül Rády tanár ur is sorra került. Mosolyogva nyújtotta kezét a megtért fiúnak.

— Tudod-e, Miska, — mondotta — hogy sógorok leszünk?

— Sejtettem — válaszolt a gyerek. — Eppen eleget láttam az ablakon keresztül.

— Addig járt Laci hozzánk miattad, — magyarázta Evike — míg egyszer megkérte a kezem.

— Szóval, — állapította meg Miska büszkén — nekem köszönhetitek egymást!... Hát én beleegyezem a házasságba, kedves sógor, — fordult Rády tanár ur felé — ha az ügyünket — már mint az én és Lakatos Ferkó ügyét — a tanári kar előtt teljes meglegedésünkre elintézed... Mert a vérszerződés, melyet elindulásunkkor a Büge partján kötöttünk, még most is kötelez bennünket s támogatnunk kell egymást!

— Rendben van, — nevetett a tanár ur. — Az ügyetek elintézését magamra vállalom.

— Akkor sógorommá fogadlak! — jelentette ki Miska és belecsapott a tanár ur kezébe...

Az osztályban riadó lelkesedéssel fogadták a két szökevényt. Tekintélyük egyszerre megnőtt s amikor elmesélték kalandos utazásukat, mindenki csodálattal és irigykedéssel hallgatta.

A majálison pedig Galambos Erzsike felrugva minden társadalmi illemszabályt, visszavonta a Sántha Gabinak tett ígéretét — és Mihók Miskával táncolta az első négyest...

rülni. Ha velem tartasz, jó, — ha nem, egyedül is elmegyek.

— Es a vérszerződés? — próbálkozott még mindig Miska, noha maga is érezte, hogy igen gyenge hatása lehet az érvelésnek.

— Füttyölök a vérszerződésre! — mondta ki kereken Ferkó a véleményét.

Miska szeretett volna felháborodni, de nem volt hozzá elég ereje. A gyomra mind hangosabban korgott. Hallgatott tehát s engedte, hogy az történjék, amit Ferkó akar.

Ferkó pedig, ha eddig gyenge akarátúnak és befolyásolhatónak bizonyult is, most meglepő erélyt árult el. Kihuzta zsebkendőjét és hevesen lobogtatni kezdte a hajó felé.

Ugy látszik, a hajóról észrevették a kétségbeesett kendőlobogtatást, mert a hajó orra lassan a sziget felé fordult.

— Észrevettek! — örvendezett Ferkó.

Egy-két perc múlva már oly közel volt a hajó, hogy hallani lehetett a csavarlapátok zugását s ki-vehetők voltak a fedélzeten mozgó alakok. Ekkor egy hajótestet — valószínűleg a kapitány — a hajó orrára jött s feléjük kiáltott:

— Mit akartok?

— Kérem szépen, tessék megmenteni minket! Szerencsétlen hajótöröttek vagyunk! — kiáltotta Ferkó vissza.

A kapitány valamit szolt hátra az egyik matróznak, mire az sietve eloldotta az egyik mentőcsónakot s beleszállva, a sziget felé evezett.

Amint a matróz a sziget partjára ért, odaszolt a fiuknak:

— Nos, szálljanak be az urfiak.

A két gyerek még egy búcsu-pillantást vetett Veréb-szigetre, (épen utolsót lobban a tűz) aztán